Laurențiu Rădoi

Episcopul Iosif Gafton, un ierarh blând și destoinic (1949–1984)

Viața lui până la alegerea ca ierarh

Episcopul Iosif Gafton s-a născut la 5 decembrie 1896, în satul Puțeni (azi Valea Mărului) din Tecuci, județul Galați, în familia unui preot cu 12 copii, primind la botez numele Ioan. Sub îndrumarea părinților săi, Gheorghe și Ana, a urmat cursurile școlii primare în satul natal, apoi s-a înscris la Seminarul Teologic din Galați, pe care l-a absolvit în 1920 ca șef de promoție, fiind „o fală și o mândrie a școlii noastre", după cum se află scris în documentele școlii. Setea de carte l-a îndemnat să-și continue studiile la Facultatea de Teologie din București, luându-și licența în 1924. În timpul studenției, a fost numit pedagog la Seminarul gălățean, apoi la cel Central din Capitală. Ca elev și student, s-a afirmat îndeosebi prin energia și inteligența sa, dar și prin dărnicia și blândețea sufletului, calități pe care avea să le evoce peste ani mitropolitul Firmilian al Olteniei, fost coleg cu el la Galați: „un om milostiv și blând, dar sub această milostenie se ascunde o energie care nu se retrage din fața niciunei greutăți".[1]

Dragostea pentru altarul strămoșesc, dăruirea totală și responsabilitatea le-a deprins din casa părintească. Vorbind în diverse împrejurări despre familie, spunea referitor la tatăl său: „Tata avea o credință fierbinte, statornică și nestrămutată în puterea, în asistența și ajutorul lui Dumnezeu. Avea întotdeauna biserica plină de credincioși. Dacă s-ar fi întâmplat vreodată să fie mai puțini credincioși în biserică, sau poate chiar deloc, tata slujea și cânta tot așa de calm și de frumos și tot așa de integru și de negrăbit ca în ziua de Paști și ca în toate zilele când biserica era plină". Iar despre mama sa mărturisea: „a fost o femeie foarte bună, duioasă, iubitoare, blândă, mereu foarte vrednică, foarte liniștită, gospodină, răbdătoare, credincioasă. Ea a

1 REDACȚIA, „«Cu harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt»: P. S. Episcop Iosif al Râmnicului și Argeșului la 20 de ani de arhierie", în: *Mitropolia Olteniei*, an. XV (1963), nr. 11-12, p. 638 (se va cita *MO*); Arhid. Ion TIȚU, „Viața Preasfințitului Iosif Gafton", în: *Episcopul Iosif al Râmnicului și Argeșului (1896-1984). 15 ani de la trecerea sa la cele veșnice*, Editura Buna-Vestire, Râmnicu Vâlcea, 1999, ed. îngrijită de pr. Nicolae State-Burluși, p. 5; † GHERASIM, Episcopul Râmnicului, „Episcopul Iosif Gafton. Două decenii de la trecerea întru cele veșnice", în: *Renașterea*, an. 15 (2004), ianuarie-martie, p. 1 (se va cita *R*).

rămas orfană de mică și a crescut fără dragoste, fără grija și fără căldura de mamă, pe care n-a cunoscut-o și n-a simțit-o. Toată viața, mama și-a oferit fără reținere (până) și ultimele sale puteri chemării casei, creșterii celor 13 copii, înțelegerii și ajutorării tatălui nostru".

Consacrat înaltei misiuni preoțești din familie, după terminarea studiilor, s-a căsătorit cu tânăra Valeria Mardare din Pitești, având o fiică, pe nume Emilia, care a murit de mică,[2] și un fiu, Lucian, fost preot la Parohia ortodoxă română din Londra, apoi lector la Institutul Teologic din București.[3] Din dorința slujirii lui Hristos, la 6 august 1925, a fost hirotonit diacon la Roman, iar în ziua de 14 octombrie a aceluiași an, a fost preoțit pe seama satului Rotari din județul Prahova, unde a desfășurat o rodnică activitate timp de zece ani, cu frumoase rezultate pastorale.[4] Aici s-a remarcat printr-o aleasă operă misionară, prin realizările gospodărești și obștești, dar mai ales prin grija părintească față de păstoriți.[5] A rămas în amintirea enoriașilor săi ca un vrednic părinte slujitor, evlavios și jertfelnic pentru credință și neam, „flacăra și sufletul" satului,[6] fiind distins după cinci ani cu Brâul albastru de către patriarhul Miron Cristea.[7] Deși a trecut prin momente de mare durere sufletească, din cauza pierderii premature a soției sale în ziua de 7 noiembrie 1933, a desfășurat în continuare o și mai susținută activitate, dovedindu-se a fi încă de pe atunci „un vraci al graiului popular [...], un organizator plin de cumpănă și înțelepciune".[8]

Pentru creșterea nivelului cultural al credincioșilor săi și combaterea analfabetismului, a organizat „o școală de carte", închiriind o casă lângă biserică, și a predat personal cursuri de alfabetizare, reușind să facă mulți enoriași să deprindă cititul și scrisul.

Pentru creșterea nivelului cultural al credincioșilor săi și combaterea analfabetismului, a organizat „o școală de carte", închiriind o casă lângă biserică, și a predat personal cursuri de alfabetizare, reușind să facă mulți enoriași să deprindă cititul și scrisul. Totodată, a procurat un aparat de filmat, cu ajutorul căruia a prezentat păstoriților noutăți științifice,

2 Pr. Dumitru SANDU, „La cea de-a LXXXV-a aniversare a zilei de naștere a Preasfințitului Episcop al Râmnicului și Argeșului 1896 – 5 decembrie 1981", în: *MO*, an. XXXIII (1981), nr. 10-12, pp. 685-686.

3 Gabriel CATALAN, *Biserica Ortodoxă Română și teologia ortodoxă românească sub impactul sovietizării în anii 1947-1955*, 8 martie 2021, https://gabrielcatalan.wordpress.com/2012/03/08/biserica-ortodoxa-romana-si-teologia-ortodoxa-romaneasca-sub-impactul-sovietizarii-in-anii-1947-1955/, accesat la 19 februarie 2022.

4 REDACȚIA, *Cu harul lui Dumnezeu...*, p. 639; Pr. prof. dr. Niculae ȘERBĂNESCU, „Ierarhii plaiurilor oltene în prima sută de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române (1885–1985)", în: *MO*, an. XXXVII (1985), nr. 5-6, p. 357; *Episcopul Iosif al Râmnicului și Argeșului (1896-1984)...*, p. 5.

5 Diac. V. NECHITA, „Episcopul Iosif Gafton", în: Mitropolia Moldovei și Sucevei, an. LX (1984), nr. 4-6, p. 348.

6 Gabriel ANGHELINEȘ, „Episcopul Iosif Gafton, slujitor al satului românesc", în: *Ziarul Lumina*, 18 octombrie 2019, https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/stiri/episcopul-iosif-gafton-slujitor-al-satului-romanesc-148824.html, accesat azi 19 februarie 2022 (se va cita ZL).

7 † GHERASIM, episcopul Râmnicului, *Episcopul Iosif Gafton...*, p. 1.

8 REDACȚIA, *Cu harul lui Dumnezeu...*, p. 639; *Episcopul Iosif al Râmnicului și Argeșului (1896–1984)...*, p. 5.

precum și activități educative și moralizatoare de folos. Ducând o luptă stăruitoare împotriva beției, concubinajului, desfrâului, huliganismului, hoției, minciunii și luxului, „multe rele au dispărut din viața satului nostru odată cu venirea părintelui Gafton". Pentru înfrumusețarea slujbelor, a imprimat pe plăci de patefon cântările bisericești și, cu ajutorul enoriașilor talentați, a făcut să se deprindă cu aceste cântări toți credincioșii parohiei. Paralel cu munca de educare și de moralizare, s-a îngrijit și de latura gospodărească a parohiei, construind o casă parohială și renovând ambele biserici, pe care le-a dotat cu toate cele necesare.

Elogiindu-i rodnica slujire din parohie, notăm că în 1933 a ținut o remarcabilă conferință înaintea preoților din județul Prahova la Catedrala din Ploiești, care a impresionat auditoriul. Prezent la eveniment, profesorul Ioan Mihălcescu, viitorul mitropolit al Moldovei, mărturisea cu deosebită mulțumire: „Anul acesta am fost mai norocos ca oricând, căci conferințele generale ale clerului prahovean mi-au dat prilej, în ziua de 30 mai, să descopăr în persoana fostului meu student, preotul Ion Gafton din Rotari-Ceptura, un rarisim exemplar de minunat conferențiar și misionar în același timp. Mai mult de o oră, acest vrednic urmaș al Apostolilor, și el însuși adevărat apostol, a răpit și a purtat la înălțimi amețitoare sufletele tuturor celor ce l-au ascultat prin măiestrita expunere a subiectului dat de Sf. Arhiepiscopie: «Cum ar putea preotul să practice principiile pe care le predică?». Adânc în cunoașterea Sfintelor Scripturi, nesfârșit de bogat în experiența misionară, hrisostomică, ca dar de expunere, părintele Ion Gafton m-a impresionat profund. Când vorbea, mi se părea că am în față, într-una și aceeași persoană, pe proorocul Isaia și pe Sfântul Ion Gură de Aur". Și tot el, însoțindu-l pe patriarhul Miron Cristea într-o vizită la Rotari, în 1935, în calitate de arhiereu-vicar, avea să afirme la înapoiere: „Cine dorește să vadă cum a predicat Ioan Botezătorul în pustiul Iordanului, să asculte propovăduirea preotului Ion Gafton de la Rotari".

Modul în care predica a fost remarcat nu doar de superiori, ci și de oamenii învățați din parohie și nu numai, care au lăsat câteva impresii despre talentul lui oratoric. Astfel, un învățător din comuna vecină Tărculești avea să-și amintească: „Eram adunați într-o sală de școală. Lumea nu mai avea loc înăuntru. Se înghesuiseră care cum putuseră, unii fiind cățărați pe ferestre. Când a început să vorbească preotul Gafton, nici răsuflare de om nu se mai auzea. Întreaga adunare era atât de captivată, atât de identificată cu vorbitorul însuși, încât aveam certitudinea că dacă preotul Gafton ar fi schițat gestul de legănare spre stânga și spre dreapta, toată acea mulțime l-ar fi imitat fascinată. Era teribil în cuvânt". Impresionat de calitățile sale, prin care transforma sufletele păstoriților, Ion Tănase din satul Șoimescu afirma: „Ca părintele Ion Gafton nu cred să mai fie pe

undeva vreun preot. Și azi, după atâta vreme de la despărțire, toată lumea de la noi îl iubește. Ne-a fost mai bun ca un tată...".[9]

Vizitând locurile, împreună cu Nicolae Iorga, profesorul Simion Mehedinți ne-a lăsat la rândul său acest portret: „Un preot model, care a știut să ridice satul acesta din mizeria în care zăcea la adevăratul rost al unei așezări românești în geografia țării", fapt confirmat de marele istoric: „Un preot vrednic de-a rămâne în istoria neamului românesc". Din invidie, însă, anumiți preoți i-au făcut mai multe rapoarte, acuzându-l că „sub haina preoției ortodoxe este ascuns un protestant periculos ori un comunist sadea". Patriarhul, însă, ascultând opiniile celor doi oameni de cultură care l-au apreciat pentru munca depusă, l-a binecuvântat să-și continue lucrarea din parohie,[10] iar la 1 noiembrie 1935, l-a transferat la Biserica Sfânta Ecaterina din București, într-o parohie necunoscută, nesolicitată, lipsită de posibilități materiale, având 40–50 de familii, cu o biserică rău păstrată și o căsuță parohială care avea nevoie de multe îmbunătățiri. Comunicând această numire preoților din protoieria Ploiești, protopopul Vincețiu Pop preciza cu admirație: „Am încredințarea, și veți vedea, că preotul Ion Gafton va ajunge episcop".

„Un preot model, care a știut să ridice satul acesta din mizeria în care zăcea la adevăratul rost al unei așezări românești în geografia țării".

În cuvântarea de instalare, protopopul Stoica R. Ionescu spunea, între altele, despre noul numit: „Un preot bun slujitor, bun cuvântător și virtuos creștin". Vorbind în numele enoriașilor, în aceeași împrejurare, profesorul Gh. I. Chelaru, epitropul bisericii, a adus mulțumiri înaltelor autorități „...pentru trimiterea la biserica Sf. Ecaterina a unui păstor despre care are informații din cele mai frumoase". Potrivit surselor vremii: „preotul Ion Gafton a fost chemat în «umbra morții» din inima capitalei, la biserica Sf. Ecaterina. La venirea sa aici a găsit inimi împietrite, pentru că nimeni nu le învățase și nu le ceruse iubirea pentru Dumnezeu. Dar noul preot a izbit puternic, ca Moise în stâncă, cu toiagul iubirii și al credinței, făcând să țâșnească izvorul apei celei mântuitoare".

Din actele de arhivă reiese că la venirea sa aici i s-au ridicat multiple și diverse probleme. Pe lângă faptul că era solicitat de a predica ocazional în diverse parohii, protoieria III Ploiești l-a invitat pentru îndrumarea și stimularea preoților, pe care-i va aduna într-o consfătuire special programată în acest scop. În același timp, s-a preocupat de mântuirea enoriașilor lui

9 Pr. Ion D. Trandafir-Slatina, „Slujirea preoțească a Preasfințitului Episcop Iosif la Rotarii Prahovei și la Biserica Sf. Ecaterina din București", în: MO, an. XXVI (1974), nr. 3-4, pp. 232-233.

10 Restitutio, *† Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului și Argeșului, Șapte cuvântări*, ed. îngrijită de pr. conf. dr. Ilie Ivan, Ed. Praxis, Râmnicu Vâlcea, pp. 18-20, Dumitru Belenеș, *Lucrătorii viei*, Ed. Oastea Domnului, Sibiu, 2021, pp. 281-297.

și de nevoile gospodărești ale satului, reparând biserica și casa parohială și prevăzând sume însemnate pentru ajutorarea celor aflați în suferință, stârpirea viciilor, a concubinajului, a hoției, a desfrânării etc. Despre lucrarea sa, preotul Grigoriu de la biserica Sfântul Alexe din București spunea: „Cunosc foarte bine pe preotul Ion Gafton, actualul episcop al Râmnicului și Argeșului; am fost vecini cu parohiile aici, în București. N-am cunoscut în viața mea și nu mi-am putut imagina că un om se poate realiza în preoție la înălțimea la care s-a realizat pe sine preotul Gafton. Ascultă la mine: sunt om bătrân, nu mă cunoști și nu te cunosc. Preotul Ion Gafton, dacă rămânea la Sf. Ecaterina, ar fi ajuns un sfânt al Bucureștilor! A fost de neînchipuit! A fost sublim!". Potrivit protopopului Ion D. Trandafir din Slatina, era „nerâvnitor de câștig material. N-a reținut nimic pentru sine, până în ziua de astăzi. Cumpătat până la exagerare, comunicativ și familiar peste închipuire, smerit, nedoritor de mărire, de un altruism nemărginit, acestea sunt doar câteva din aprecierile celor care l-au cunoscut foarte de aproape".[11] Om al faptei și al generozității, nu-și încheia ziua fără să săvârșească în taină o faptă bună.[12]

Pentru vrednicia și frumusețea slujbei sale, oameni de toate categoriile și vârstele veneau să-l cunoască, fiind asemănat cu „o lumină a vieții pentru întreaga capitală".[13] Printre cei care i-au ascultat predicile îl menționăm pe arhimandritul Grigorie Urâțescu, care venea ca „atâția alți dornici să se înalțe sufletește, în timpul Sfintei Liturghii adânc trăite și vibrante pe care o săvârșea, ori să ia din cuvântu-i înaripat îndemnuri și puteri pentru viața curată și roditoare de faptă bună, pe care o cere și-o așteaptă de la creștini toată lumea. Vedeam acolo, în marea masă a participanților, creștini, de toate vârstele și de toate stările, dovada întinsei game pe care se putea revărsa influent și binefăcător sufletul său de păstor".[14]

Dotat cu un deosebit dar oratoric, între 1939–1941, a fost delegat misionar al Mitropoliei, activând mai ales în cartierele muncitorești din capitală. Bun gospodar și iubitor de carte, a slujit și în administrația Arhiepiscopiei Bucureștilor, din 1 octombrie 1941 până la 1 noiembrie 1943, îndeplinind funcțiile de consilier referent cultural și administrativ în aceeași cancelarie. Hotărât să se dedice întru totul lui Hristos, a fost tuns în monahism la 28 noiembrie 1942, la mănăstirea Neamț, luând numele de Iosif. Două zile

11 Ion D. Trandafir-Slatina, Slujirea preoțească..., p. 234.

12 redacția, *Cu harul lui Dumnezeu...*, p. 639. Aici a depus o îmbelșugată activitate sacerdotală, misionară și administrativ-bisericească, îndeplinind mai multe sarcini de înaltă răspundere în cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor. Cf. Pr. Sandu Cristescu, „Preasfințitul Gherasim Cristea, noul episcop al Eparhiei Râmnicului și Argeșului. Alegerea, cercetarea canonică, recunoașterea prezidențială și înscăunarea", în: *MO*, an. XXXVI (1984), nr. 11-12, p. 808.

13 Dumitru Sandu, *La cea de-a LXXXV-a aniversare...*, p. 686.

14 Arhim. Grigore Urâțescu, „La 30 de ani de arhierie ai Preasfințitului Episcop Iosif al Râmnicului și Argeșului", în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 3-4, p. 226.

mai târziu, a fost ridicat la rangul de protosinghel, iar la 1 noiembrie 1943, a fost numit vicar al Patriarhiei Române.

Episcop la Argeș. Răspunzând diferitelor chemări adresate de conducerea bisericească, la 3 decembrie 1943 a fost numit Arhiereu-vicar patriarhal, cu titlul de Sinaitul. Acceptând noua provocare, după trei zile a fost hirotesit arhimandrit, iar la 19 decembrie a primit treapta arhieriei în Catedrala patriarhală. La nicio lună de la hirotonie, în ziua de 15 ianuarie, Colegiul electoral l-a ales episcop de Argeș, fiind întronizat la Curtea de Argeș la 21 mai 1944. Principiile morale după care s-a călăuzit avea să le afirme în cuvântarea rostită cu prilejul învestirii: „Nu voi înceta a promova dreptatea, a încuraja cinstea, a răsplăti după cuviință munca, a asculta necazurile și a ușura suferințele”.[15]

Intențiile sale au fost cunoscute cu prilejul primului contact cu preoții. Trasând clerului programul de activitate în parohie, a arătat dintru început că păstorul trebuie „să fie îmbrăcat în hlamida împărătească a trăirii creștine”, ca fundament al întregii activități a slujitorilor Sfântului Altar. După cea dintâi întâlnire cu preoțimea, în biserica Sfântul Gheorghe din Pitești avea să i se contureze un astfel de portret: „Înalt și suplu, cu chip de ascet, dominând pe cei din jur fără să vrea a domina, sigur pe sine și pe orice mișcare, cu gesturi necăutate, intrate în fire, și totuși perfect cadențate, răscolitor în momentele solemne ale slujbei, când, prin semne văzute, invoca puterea lui Dumnezeu, cu o impunătoare seriozitate în privirea vie și cuceritoare, prin care simțeai venind din interiorul iluminat de credință asigurările unei transfigurări harice”.[16]

La un an de la alegere, între 2 și 4 februarie 1945, a condus la Moscova delegația Bisericii noastre, care a participat la numirea și întronizarea lui Alexei ca patriarh al Bisericii Ortodoxe Ruse.[17] Înființându-se Secția religioasă a cultului creștin ortodox a Asociației române pentru strângerea legăturilor cu Uniunea Sovietică (A.R.L.U.S) pe țară, în primăvara acelui an a fost ales președintele ei, luând parte la lucrările primului congres din 20-23 mai.[18] Bun diplomat, în 1946 a reprezentat Sfântul Sinod în Consiliul Permanent al învățământului teologic din Ministerul Cultelor, iar la 3 iulie 1947, a fost inclus în Comisia sinodală, care, în toamna acelui an, avea să meargă la Moscova, spre a purta discuții în legătură cu Consfătuirea întâistătătorilor Bisericilor Ortodoxe, pe care Biserica Ortodoxă Rusă dorea să o convoace aici.

În mod special merită reținut că, în 1947, începând cu 16 octombrie, a fost însărcinat să gireze treburile Patriarhiei, întrucât patriar-

15 Diac. Gheorghe I. Moisescu, „Cronica bisericească. Hirotonia întru arhiereu a P. S. Iosif Gafton Sinaitul”, în: *Biserica Ortodoxă Română*, an. XLI (1943), nr. 10-12, pp. 611-622 (se va cita *BOR*); Diac. Gheorghe I. Moisescu, „Cronica internă. Alegerea P. S. Arhiereu Iosif Gafton Sinaitul, vicar patriarhal, în scaunul de episcop al Argeșului”, în: *BOR*, an. LXII (1944), nr. 1-3, pp. 108-113; Diac. Gheorghe I. Moisescu, „Învestitura PP. SS. Episcopi Antim al Buzăului, Iosif al Argeșului și Chesarie al Constanței”, în: *BOR*, an. LXII (1944), nr. 4-6, pp. 210-213; Redacția, *Cu harul lui Dumnezeu...*, p. 639; Dumitru Sandu, *La cea de-a LXXXV-a aniversare...*, p. 686; Pr. Sandu Cristescu, Pr. D. Sandu, „Funeraliile Episcopului Iosif Gafton al Râmnicului și Argeșului – 12 iunie 1984”, în: *MO*, an. XXXVI (1984), nr. 5-6, pp. 420; „† Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului și Argeșului”, în: *BOR*, an. CII (1984), nr. 11-12, pp. 715-716; V. Nechita, *Episcopul Iosif Gafton...*, p. 348; Niculae Șerbănescu, *Ierarhii plaiurilor oltene...*, pp. 357-358; *Episcopul Iosif al Râmnicului și Argeșului (1896-1984)...*, p. 6.

16 Redacția, *Cu harul lui Dumnezeu...*, p. 640; *Episcopul Iosif al Râmnicului și Argeșului (1896–1984)...*, pp. 6-7.

17 † Iosif, Episcop al Argeșului, „Raportul delegației la alegerea Patriarhului Alexei a toată Rusia”, în: *BOR*, an. LXIII (1945), nr. 1-3, pp. 6-19; † Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului și Argeșului, „Afirmări interortodoxe în ultimii zece ani”, în: *MO*, an. VI (1954), nr. 7-8, pp. 287-296.

18 Redacția, *Cu harul lui Dumnezeu...*, p. 640; Alexandru Moraru, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000. Dialog teologic și ecumenic*, vol. III, tom. II, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006, p. 44; Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*, Ed. Andreiana, Sibiu, 2014, p. 188.

hul Nicodim era bolnav. Retras la mănăstirea Neamț, acesta l-a delegat „să rezolve lucrările curente ale Patriarhiei și să îndeplinească cele hotărâte de el în cauzele mai grele". Astfel, episcopul Iosif a girat treburile curente ale Patriarhiei până la moartea Patriarhului, în 27 februarie 1948.[19]

Episcop al Râmnicului. Pentru activitatea sa intensă, la 11 martie 1948, episcopul Iosif a fost delegat și la conducerea Eparhiei Râmnicului, întrucât, în acea zi, arhiereul ei provizoriu, Atanasie Dincă, își dăduse demisia. A condus cele două eparhii până în februarie 1949, când au fost contopite, formând Episcopia Râmnicului și Argeșului, sub conducerea sa. La întronizarea din 27 martie 1949, desfășurată la Râmnicu Vâlcea,[20] noul titular avea să adreseze următoarea făgăduință fiilor săi duhovnicești: „Mă leg în fața lui Dumnezeu, în fața mai-marilor noștri bisericești și mirenești și în fața voastră, a tuturor, ca să țin mereu deschisă ușa casei și a inimii mele fiecăruia dintre voi, pentru a vă asculta păsurile, pentru a vă ușura greutățile ce v-ar apăsa sufletul, pentru a vă mângâia în necazurile ce v-ar întrista viața și pentru a vă da tot ajutorul meu în nevoile ce ați avea". Și tot cu acest prilej, mitropolitul Firmilian al Olteniei a spus: „sunteți un vraci al graiului popular; frământați oamenii ca gospodina aluatul. E o mare putere. Sunteți un organizator plin de cumpănă și de înțelepciune [...] Vă aduc, deci, cele mai călduroase îmbrățișări, cele mai sfinte urări de păstorie rodnică și întrecerea înaintașilor Preasfinției Voastre în acest colț de țară, unde întrecerea e cu atât mai grea, cu cât înaintașii au fost mai strălucițI". La rândul său, luând parte la festivitățile din acea zi, patriarhul Justinian, originar de pe meleagurile vâlcene, felicitându-l, a afirmat: „Preasfinția Ta ești moldovean și eu am constatat că moldovenii se înțeleg bine cu oltenii, cum și eu m-am împăcat cu colaboratorii și păstoriții mei de la Iași. Eu nu mă îndoiesc de munca rodnică a Preasfinției Tale".[21]

Realizări administrativ-gospodărești. Ajuns pe cea mai înaltă treaptă, episcopul Iosif s-a identificat întru totul cu viața eparhiei, lăsând în urmă o seamă de realizări vrednice de notat. Dintr-un apel adresat preoțimii din eparhie încă din anul 1948, când a suplinit aici, se putea vedea în ce

19 Niculae Șerbănescu, *Ierarhii plaiurilor oltene...*, pp. 357-358.

20 Teodor M. Manolache, „P. S. Iosif, Episcopul Argeșului a fost delegat la conducerea Episcopiei Râmnicului Noul Severin", în: *BOR*, an. LXVI (1948), nr. 1-2, p. 112; Redacția, *Cu harul lui Dumnezeu...*, p. 640; Pr. Ion Dumitrescu, „Realizări din Eparhia Râmnicului și Argeșului. Înnoiri în vatra Sfântului Calinic", în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 3-4, p. 207; Sandu Cristescu, D. Sandu, *Funeraliile Episcopului Iosif Gafton...*, pp. 417-420; „† Episcop Iosif Gafton", în: *Glasul Bisericii*, an. XLIII (1984), nr. 5-6, p. 453; † Gherasim Cristea, *Istoria Eparhiei Râmnicului*, Ed. Conphys, Râmnicu Vâlcea, 2009, p. 250; M. I. „Episcopul Iosif Gafton, înaltul prelat care a condus Episcopia Argeșului 4 decenii"; în: *Jurnal de Argeș*, 30 mai 2013, https://jurnaluldearges.ro/episcopul-iosif-gafton-inaltul-prelat-care-a-condus-episcopia-argesului-patru-decenii-11315/, accesat la 19 februarie 2022.

21 „Înscăunarea P.S. Iosif ca Episcop al Argeșului și Râmnicului", în: *BOR*, an. LXVII (1949), nr. 3-4, pp. 22-39. Redacția, *Cu harul lui Dumnezeu...*, pp. 640-641; *Episcopul Iosif al Râmnicului și Argeșului (1896–1984)...*, p. 6.

situație se afla Episcopia atunci: „Venind aici, dragii mei, am constatat situația destul de grea în care se zbate Sf. Episcopie, căreia îi lipsesc de la cele mai elementare, până la cele mai importante lucruri și până la împrejumuirea de jur împrejur a reședinței și bisericii-catedrale, împrejumuire care este cu totul nimicită de vechime”.[22]

Înzestrat cu dragoste și putere de muncă, precum și cu o credință puternică, a început cu tact și răbdare organizarea centrului eparhial și a celorlalte instituții anexe. Prin purtarea sa de grijă și buna organizare, reședința episcopală a îmbrăcat haina înnoirilor. În urma apelului către preoți de a contribui cu câte cel puțin 1.000 lei, ca să putem „lega gura pânzei”,[23] între 1950–1960, s-au refăcut în casa arhierească instalația electrică și de apă, parchetul, tencuielile, tapetul și stucăria, s-a recondiționat mobilierul, iar în biroul ierarhului s-a confecționat o bibliotecă din lemn de stejar și frasin, care adăpostea cărți valoroase, și s-au achiziționat candelabre din sticlă de Murano. Tot acum s-au pus în holul principal, în sala de recepție și în sufragerie candelabre de cristal, iar în locul scării de lemn necorespunzătoare de la intrarea principală s-a executat o scară din beton armat, placată cu marmură.

O altă lucrare de seamă o reprezintă restaurarea paraclisului episcopal, între anii 1966 și 1968, și a catedralei, în 1971, când a fost scoasă la iveală pictura originală, de o rară frumusețe.

De o grijă specială s-a bucurat clopotnița catedralei episcopale, care, din cauza fisurilor provocate de cutremurul din 1940, nu mai era folosită. Consolidată, retencuită și văruită în alb, aceasta și-a recăpătat frumusețea de altădată, asemenea vechilor cancelarii în care au funcționat în trecut școala de grămătici din vremea Sfântului Calinic, seminarul și tipografia cu teascurile lui Antim Ivireanul. Restaurate în 1967, au fost dotate cu o sală de ședințe, biblioteca eparhială, colecția de vechi obiecte bisericești, tipografia eparhială, readusă de la Craiova, și arhiva nouă a Episcopiei. Deasupra lor s-a zidit un cămin preoțesc, cu o capacitate de 30 de paturi, cu grup sanitar, spălătorie etc. Trei încăperi din clădire au fost rezervate ca sediu pentru protoieria Râmnicu Vâlcea.

O altă lucrare de seamă o reprezintă restaurarea Paraclisului episcopal, între anii 1966 și 1968, și a catedralei, în 1971, când a fost scoasă la iveală pictura originală, de o rară frumusețe. Atât scaunele arhierești, cât și stranele din naos au fost lucrate cu măiestrie de un monah în 1962, iar bolnița, ctitoria episcopului Climent, din secolul al XVII-lea, a fost reparată în 1961, restaurată zece ani mai târziu și acoperită cu tablă de aramă în 1973.

În 1957, s-a construit un imobil nou, în care a funcționat atelierul de lumânări la subsol, și noile cancelarii la etaj, cu 15 birouri spațioase, un

22 Ion DUMITRESCU, *Realizări din Eparhia Râmnicului și Argeșului…*, p. 211.

23 Pr. Dumitru SANDU, *Eparhia Râmnicului și Argeșului*. Monografie, vol. I, Rm. Vâlcea, 1976, p. 42.

grup sanitar, o sală deschisă și trei holuri, în jurul cărora se întindea o frumoasă verandă în stil românesc. De asemenea, s-au înălțat și alte clădiri spațioase pentru adăpostirea personalului monahal, cu o bucătărie, sufragerie, spălătorie și beciuri. Pentru adăpostirea mașinilor instituției, s-au ridicat trei magazii, cu garaj, un atelier mecanic, altul de tâmplărie, o hală de reparații, o rampă de spălare și un depozit de carburanți.

Simțindu-se nevoia unor apartamente, amenajate în mod special pentru oaspeți de seamă din țară și de peste hotare, s-au construit cinci astfel de locuințe, cu șapte grupuri sanitare, dotate cu mobilier nou. Pentru conservarea materialelor de construcții și a celor de consum zilnic, au fost clădite patru magazii încăpătoare, dotate cu cele necesare. Tot acum, au fost sădiți 1.300 de pomi fructiferi pe spalieri metalici și s-au amenajat parcuri de flori, cu panseluțe, crini, trandafiri etc. în locul unde altădată se făcea pășunat. Împrejmuirii de scândură învechită i-a luat locul pe două laturi ziduri masive de bolovani de râu și cărămidă presată, lucrate în stil brâncovenesc și acoperite cu olane; în locul vechilor porți s-au construit porți noi, în stilul zidului împrejmuitor, iar aleile au fost pavate cu piatră cubică.[24]

Pe de altă parte, nici Casa de ajutor reciproc a clerului, care își desfășura activitatea într-unul din birourile cancelariei eparhiale, nu a fost scutită de o supraveghere atentă și ajutor reciproc. În toate Adunările generale ale Casei s-au adus mulțumiri episcopului pentru sprijinul material și îndrumările date pentru o lucrare eficientă. „Nicio cheltuială fără rost, spunea el. Banii Bisericii – ai Eparhiei – sunt picături de sudoare ale credincioșilor, pe care îi aduc în visteria bisericii, așa cum harnicele albine aduc stropii de miere în stup, și nu ne este nouă permis să-i cheltuim fără rost".[25]

Luând în considerare aceste înfăptuiri la centrul eparhial, patriarhul Teoctist, pe atunci mitropolit al Olteniei, spunea la jubileul din 1974: „Fără îndoială, zidirile materiale adăugate în vatra reședinței episcopale de la Râmnicu Vâlcea reprezintă pietre ale unei scumpe mărturii despre rodnica strădanie a Preasfințitului Episcop Iosif. Sunt probe ale unei chivernisiri de gospodar plin de grijă pentru casa sa, după cuvântul Scripturii (Tim. III, 4). Prețul lor urcă nu numai din amploarea angajării, ci și din semnele bunului gust, ale atenției la integrarea în ansamblu moștenit, la cultivarea tradiției în lucrările de artă. Cadrul grădinii desfășurate larg pentru catedrala episcopală, nobila scară a cerdacului spre cabinetul vlădicesc, pridvoarele clădirilor cu perspective întinse până spre umbra culmilor din zare, toate îl adeveresc pe făuritorul lor de acum. Peste acestea, însă, plutesc cele ale înaltei slujiri arhipăstorești plinite de-a lungul atâtor ani; recunoaștem în primul rând ceea ce este esențial arhieriei: râvna și jertfa pentru restabilirea unității supreme întru Iisus Hristos...".[26]

Despre așezarea episcopală și alte preocupări gospodărești, episcopul Iosif a menționat în testamentul său, din care citățm: „...Tot ce am amenajat [...] fie la reședința episcopală din Râmnicu Vâlcea, fie la Sfânta Mănăstire

24 Pr. Emil Nedelescu, „Inaugurarea noului locaș al Cancelariilor Eparhiale", în: *MO*, an. X (1958), nr. 3-4, pp. 231-232; redacția, *Cu harul lui Dumnezeu...*, pp. 640-641; Arhim. Ghermano Dineață, „Înnoiri în viața Sfintei Episcopii a Râmnicului și Argeșului – în ultimii 15 ani –", în: *MO*, an. XV (1963), nr. 11-12, pp. 893-896; Ion Dumitrescu, *Realizări din Eparhia Râmnicului și Argeșului...*, pp. 211-212; V. Nechita, *Episcopul Iosif Gafton...*, p. 349; *Episcopul Iosif al Râmnicului și Argeșului (1896–1984)...*, p. 6.

25 Ion Dumitrescu, *Realizări din Eparhia Râmnicului și Argeșului...*, p. 210-213.

26 † Teoctist, arhiepiscop și mitropolit, „Soroc fericit", în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 3-4, pp. 202.

Cozia, unde am amenajat și mobilat – din salariu personal – apartamentul de acolo [...] rămâne în întregime Sfintei Episcopii a Râmnicului și Argeșului. De asemenea, tot ce voi mai agonisi până la încetarea mea din viață, nimeni să nu pretindă ceva! Dorință am ca niciun obiect să nu fie mișcat de la locul său până la sosirea fratelui meu întru ostenire, care va fi rânduit să păstorească după mine această de Dumnezeu păzită eparhie. Preasfinția Sa va decide apoi cum va socoti mai bine, având întreaga (aprobare) a dispune cum îl va lumina Cel de Sus".[27]

Bun organizator și chivernisitor al treburilor bisericești, Vlădica Iosif s-a preocupat apoi de plantația de vie de la Dobrușa, stupinele de la metocul Păușa și mănăstirea Turnu, întreținerea bisericilor și a caselor parohiale,[28] precum și de restaurarea unor valoroase monumente istorice, la care Episcopia a contribuit cu fonduri însemnate. După evidențele sectorului economic, în acest răstimp s-au deschis sute de șantiere mănăstirești pentru lucrările de restaurare și reparații ale sfintelor locașuri. Astfel, mănăstirile Cozia, Arnota, Ostrov, Surpatele, Cotmeana, Stănișoara, Frăsinei, Turnu, Strehareț, Iezerul, Jgheaburi, Pahomie, Pătrunsa, Goleștii Piteștiului, Titeștii, Glavacioc, Mamu și multe altele stau mărturie despre înnoirile și atenția permanentă ale chiriarhului,[29] care a făcut numeroase donații pentru finalizarea lucrărilor.[30] Grija sa pentru aceste monumente istorice avea să fie exprimată la 19 iulie 1979, la mănăstirea Clocociov, ctitoria marelui voievod Mihai Viteazul: „Fiecare piatră și cărămidă din zidul acestor monumente cuprinde o întreagă istorie a luptelor și jertfelor pe care înaintașii noștri le-au dat pentru păstrarea acestor locuri sfinte, pentru păstrarea ființei naționale, pentru libertate și independență. Ele sunt o mărturie vie că legătura noastră cu acest pământ nu este de ieri, de azi, ci de când ne-am plămădit ca neam, coborând în istorie până la marele rege al dacilor, Burebista, care, acum 2050 de ani, a pus temeliile primului stat centralizat dac, aniversare pe care o vom sărbători în anul viitor".[31]

Gospodar desăvârșit, episcopul Râmnicului și-a îndreptat atenția și spre restaurarea locașurilor de cult parohiale. În toate enoriile eparhiei a început o nouă viață, caracterizată printr-o intensă activitate de înfrumusețare a sfintelor locașuri și a cimitirelor. Însuși ierarhul a cercetat la fața locului aproape toate bisericile care s-au ridicat în acest timp, circa 30 la

27 † Gherasim, Episcopul Râmnicului, *Episcopul Iosif Gafton...*, p. 2.

28 V. Nechita, *Episcopul Iosif Gafton...*, p. 349; Dumitru Sandu, *Eparhia Râmnicului și Argeșului...*, p. 43.

29 Redacția, *Cu harul lui Dumnezeu...*, p. 642; Ghermano Dineață, *Înnoiri...*, pp. 897-900; Pr. Aurel Popescu, „Bine chivernisind Biserica lui Hristos", în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 3-4, p. 218; Pr. Dumitru Sandu, „Mărturii despre fericita arhipăstorie de peste trei decenii a Preasfințitului Episcop Iosif", în: *MO*, an. XXVIII (1976), nr. 11-12, pp. 920-922; Arhid. Gh. Papuc, „† P. S. Episcop Iosif Gafton", în: *MO*, an. XXIX (1984), an. XXIX, nr. 7-8, p. 580.

30 Pr. Aurel Popescu, „Bine chivernisind Biserica lui Hristos...", p. 219.

31 Pr. Ion C. Dumitrescu, „Itinerar pastoral", în: *MO*, an. XXXI (1979), nr. 10-12, p. 808.

Prin purtarea sa de grijă, Episcopia a stimulat protopopiatele și parohiile cu fonduri, cu asistență tehnică, îndemnuri și sprijin moral, pentru repararea mai ales a bisericilor monumente istorice.

număr, devenind ctitor prin importante sume de bani.[32] Din monografia eparhiei, scrisă sub păstoria sa, reiese că, până în 1976, se zidiseră bisericile din Râjleţu-Vieroş, Purcăreni și Sălătrucelul de Jos în Argeș, Lăunele de Jos, Bălcești-Olteţul, Colteşti, Fometești, Cuci-Dozești și Cermegești-Olteanca în Vâlcea, Bârca, Ibănești și Valea Mare în Olt, precum și noi case parohiale, clopotnițe și sedii de protoierii.[33] Tot acum s-au executat ample lucrări de restaurare la bisericile din Strejești și Vitomirești, județul Olt, Sfântul Gheorghe din Pitești, Sfântul Ioan Botezătorul din Ocnele Mari ș.a.[34] Cu prilejul sfințirilor s-au adus mulțumiri episcopului pentru vizitele pastorale și ajutorul bănesc acordat din partea Centrului Eparhial în vederea terminării acestor lucrări.[35]

Prin purtarea sa de grijă, Episcopia a stimulat protopopiatele și parohiile cu fonduri, cu asistență tehnică, îndemnuri și sprijin moral, pentru repararea mai ales a bisericilor ce sunt monumente istorice.[36] În conformitate cu noua împărțire administrativ-teritorială a țării, începând cu data de 1 martie 1968, eparhia avea sub păstorire județele Argeș, Olt și Vâlcea, care cuprindeau 774 de parohii, la care se adaugă mănăstirile, schiturile și metocurile,[37] și nouă protoierii, aproape toate cu sedii proprii și cămine pentru cazarea preoților veniți în interes de serviciu. După cum preciza într-o ședință, protoiereii erau pentru el „ochiul, urechea și inima ierarhului". De aceea, cu un alt prilej se adresa acestora astfel: „Nu închideți ochii acolo unde vedeți delăsare și nepăsare față de casa lui Dumnezeu. Veți răspunde mai întâi în fața lui Dumnezeu și în aceeași măsură veți da seama și în fața autorității care v-a acordat încrederea. Îndemnați, sfătuiți, stăruiți și nu dați odihnă sufletului până ce nu vedeți starea de lucruri îndreptată".

Cei care l-au cunoscut îndeaproape aveau convingerea că i-a plăcut să conducă eparhia „cu bunătate, fără să încalce principiul dreptății; cu dragoste pentru toți, cerând fiecăruia să-și facă deplin datoria; cu blândețe, dar exigent întâi cu sine însuși și apoi cu toți colaboratorii. Niciodată

32 Ion Dumitrescu, *Realizări din Eparhia Râmnicului și Argeșului…*, p. 209. În 1976, erau 30 de biserici reconstruite, 500 de biserici renovate, consolidate sau restaurate, 49 de biserici amenajate, 16 capele reconstruite și peste 10 biserici nou ridicate; Dumitru Sandu, *Eparhia Râmnicului și Argeșului…*, p. 24.

33 Dumitru Sandu, *Eparhia Râmnicului și Argeșului…*, p. 35.

34 Pr. Dumitru Sandu, *Mărturii despre fericita arhipăstorie…*, pp. 920-922.

35 Pr. Nicolae Băla, „Alte biserici sfințite în anul 1974", în: MO, an. XXVI (1974), nr. 11-2, p. 1070-1072. În cursul anului 1974 s-au mai sfințit bisericile din parohiile Cuci, Goruneşti, Zăvoieni, Marcea, Fişcălia, Ghioroiu, Ştefăneşti, Ciumagi și Otetelişu în județul Vâlcea, Costești și Valea lui Enache în județul Argeș, Tuțuleștii de Sus și Brastovățu în județul Olt.

36 Redacția, *Cu harul lui Dumnezeu…*, p. 642; Ghermano Dineață, *Înnoiri în viața Sfintei Episcopii a Râmnicului și Argeșului…*, p. 900.

37 Dumitru Sandu, *Eparhia Râmnicului și Argeșului…*, p. 34.

departe de sufletele colaboratorilor săi, prin acest tact a pătruns adânc în sufletele tuturor, fiind de toți respectat".[38] Puterea de muncă și spiritul de sacrificiu l-au făcut să vegheze cu timp și fără timp asupra bunului mers al vieții bisericești din aceste ținuturi, „îndrumând, coordonând și animând cu înalt spirit de exigență lucrarea de la centrul eparhial, a fiecărei parohii, mănăstiri și schit, nevoile și împlinirile fiecărui preot și fiecărei unități găsindu-se statornic sub privirile părintești, pretutindeni prezente, ale Preasfinției Sale".[39] Urmărind firul realizărilor sale, părintele vicar administrativ Ion Dumitrescu afirma: „Dacă în predicarea cuvântului dumnezeiesc a fost și rămâne «un vraci al cuvântului», cu ajutorul căruia frământă sufletele ascultătorilor, «așa cum frământă gospodina aluatul», dacă privirii ca de vultur nu-i scapă nimic neobservat, apoi în ceea ce privește rezolvarea problemelor de cancelarie a fost și rămâne un spirit ager și înțelept. [...] Permanent veghează ca lucrările de cancelarie să fie făcute cu promptitudine, clare și să reflecte o superioară și matură forță de gândire. Neiertător se arată Preasfinția Sa față de lucrul făcut de mântuială. În toate întâlnirile pe care le-a avut cu colaboratorii Preasfinției Sale, i-a sfătuit și îndrumat, spunându-le: «Să fim lege, să nu ieșim din lege; să stăm sub acoperământul legii». Toate aceste îndemnuri au fost de un real folos în lucrările de cancelarie, fiindcă la toate inspecțiile din partea organelor în drept nu s-au constatat abateri de la lege".[40]

Demn de luat în seamă este cuvântul arhiepiscopului Gherasim Cristea, rostit cu ocazia instalării sale ca arhiereu-vicar al Episcopiei Râmnicului în anul 1975: „P. S. Episcopul nostru Iosif păstorește această străveche eparhie de mai bine de 31 ani cu dăruire, blândețe și destoinicie. Spiritul P. S. Sale de bun chivernisitor al Casei lui Dumnezeu este de mult cunoscut. Drept mărturie stau sfintele mănăstiri, ctitorii voievodale și bisericile din eparhie, care s-au înveșmântat în haina cea dintâi: bisericile din temelie ridicate, restaurările și zidirile de la centrul eparhial, cu biserica, paraclisul, biserica-bolniță, cancelariile, casa de oaspeți, pentru care P. S. Sa nu și-a cruțat puterile, timpul și energia. Vatra centrului eparhial, transformată într-un frumos parc și o livadă, oglindește sensibilitatea și spiritul practic al P. S. Sale. Se îngrijește de noi cadre preoțești; tinerilor slujitori le împlinește lipsa inerentă oricărui începător, dându-le haine preoțești, veșminte și cărți pentru slujire, zestre personală. În întâlnirile și lucrările cu colaboratorii P.S. Sale, consilierii eparhiali, protoiereii și preoții, îi îndeamnă să lucreze în cea mai desăvârșită legalitate: «Să fim sub lege, să stăm sub acoperământul legii», spune P. S. Sa. Toate aceste îndemnuri au avut darul să facă să domnească pacea în această eparhie și aceasta să fie tot mai prosperă".[41]

Nu mai puțin importante sunt adunările eparhiale din care aflăm date despre activitatea sa și situația Episcopiei an de an. De pildă, din dezbaterile Adunării din 30 ianuarie 1956, reiese că în eparhie erau 1.000 de preoți, ajutați de și mai mulți cântăreți bisericești, în peste 1.000 de bisericii, care se găseau în aproape 750 de parohii, cu aproape un milion de credincioși. Având în vedere grija sa pentru învățământul teologic, în cursul anului

38 Ion Dumitrescu, *Realizări din Eparhia Râmnicului și Argeșului...*, pp. 209, 213.

39 Pr. Sandu Cristescu, „Lucrările Adunării eparhiale a Sfintei Episcopii a Râmnicului și Argeșului 27 noiembrie 1983", în: *MO*, an. XXXVI (1984), nr. 1-2, p. 137.

40 Ion Dumitrescu, *Realizări din Eparhia Râmnicului și Argeșului...*, p. 210.

41 Alegerea și instalarea P. S. Gherasim Piteștieanul ca Arhiereu-vicar al Episcopiei Râmnicului și Argeșului, în: *BOR*, an. XCIII, 1975, nr. 11-12, p. 1520.

precedent s-au acordat burse în valoare de 150.000 lei pentru elevii Școlii de cântăreți, călugării și călugărițele din seminarele monahale, precum și studenților institutelor teologice.[42] Merită reținut îndemnul său adresat cu prilejul Adunării din 1974: „să ne apropiem sufletele credincioșilor noștri, pentru ca aceștia să fie mereu îndrumați din punct de vedere creștin și din punct de vedere patriotic [...] Doresc ca fiecare din noi, în toate împrejurările în care ne-am aflat, să ne putem pune întrebarea: ce fac? Cum mă comport? Pe cine reprezint? Așa făcând, Bunul Dumnezeu ne va fi milostiv și ne va răsplăti pentru ceea ce înfăptuim în slujirea semenului, în slujirea omului și în slujba patriei și a poporului".[43] În cadrul Adunării din 1983, comisia organizatorică i-a adus un profund omagiu „de cinstire și de aleasă prețuire pentru toată dăruirea de suflet și de muncă pe care cu atâta abnegație o închină vieții Eparhiei noastre, făcând să rodească tot mai mult preocupările și străduaniile preoților și credincioșilor în ogorul Sfintei Biserici".[44]

„[...] ordonat cu sine însuși [...] și permanent cultivând ordinea și disciplina, critic, dar un critic constructiv și obiectiv, în continuu preocupat de îndreptarea greșelilor, folosind din plin contribuția sa personală în acest sens riguros, chibzuit [...]"

Administrator remarcabil, „ordonat cu sine însuși – după cum îl descrie preotul Dumitru Sandu – și permanent cultivând ordinea și disciplina, critic, dar un critic constructiv și obiectiv, în continuu preocupat de îndreptarea greșelilor, folosind din plin contribuția sa personală în acest sens riguros, chibzuit, inspirator al celor mai juste și mai întemeiate hotărâri, soluții și sugestii",[45] întâistătătorul râmnican a participat și la conferințele de orientare, lămurind diverse teme date de Sfântul Sinod și îndrumând preoții să-și conformeze viața principiilor evanghelice, pentru a fi de folos atât Bisericii, cât și țării.[46] De pildă, la întâlnirile desfășurate în zilele de 3–4 octombrie 1956 în biserica satului Potcoava, pentru Protoieria raionului Potcoava, și la Casa de Cultură din Slatina, a pus accentul pe cântarea în comun la Sfânta Liturghie și pe îndeplinirea adevăratei preoții ca pildă de credință, de dragoste și abnegație. Prin intermediul acestora a avut posibilitatea să îndrepte conduita clerului, să sancționeze abaterile și să acorde recompense celor care s-au distins printr-o activitate susținută.[47]

---

42 Cronicar, „Dezbaterile Adunării eparhiale din 30 ianuarie 1956", în: *MO*, an. VIII (1956), nr. 6-7, p. 383-384.

43 Pr. Aurel Popescu, „Lucrările Adunării eparhiale a Sfintei Episcopii a Râmnicului și Argeșului", în: MO, an. XXVI (1974), nr. 11-12, p. 1069.

44 Sandu Cristescu, *Lucrările Adunării eparhiale a Sfintei Episcopii a Râmnicului și Argeșului...*, p. 137.

45 Pr. Dumitru Sandu, „«Chip blândețelor»", în: *MO*, an. XXVI (1974), n. 3-4, p. 230; Dumitru Sandu, *Eparhia Râmnicului și Argeșului...*, p. 20.

46 Ion Dumitrescu, *Realizări din Eparhia Râmnicului și Argeșului...*, p. 209.

47 Observator, „De la conferințele protopopești", în: *MO*, an. VIII (1956), nr. 10-12, pp. 675-677.

Tot aici se cuvine să notăm și faptul că în ziua de 23 ianuarie 1959, a participat la Centrul eparhial la o adunare pentru comemorarea a 100 de ani de la unirea țărilor române, desfășurată la inițiativa Comitetului Sindical al muncitorilor și salariaților de la Episcopie. După conferință, exprimându-și bucuria că a fost prezent la această frumoasă aniversare, a scos în evidență rolul clerului în realizarea marelui deziderat al românilor de pretutindeni: „Biserica și slujitorii ei au fost de față și atunci, ca și acum: și ei participă cu entuziasm la realizări ca și la bucurii”.[48]

Totodată, nu trebuie să trecem cu vederea că, sub păstorirea sa, la 16 octombrie 1955, s-au desfășurat la Râmnicu Vâlcea festivitățile prilejuite de slujba solemnă pentru generalizarea cultului Sfântului Grigorie de la mănăstirea Bistrița în întreaga Biserică Ortodoxă Română. La sfârșitul slujbei, desfășurată în prezența patriarhului Justinian, a patriarhului Chiril al Bisericii Ortodoxe Bulgare și a altor ierarhi importanți, Vlădica Iosif Gafton a spus: „ Și astfel, cu vremea – nu numai în Sf. Mănăstire Bistrița și în satele de primprejur, ci, mai întâi, în tot județul Vâlcea, iar mai pe urmă, în toate cele 5 județe ale Olteniei, viața Sf. Grigore Decapolitul a ajuns a fi cunoscută și – prin rugăciuni la sfintele sale moaște și mângâierile acolo dobândite – a fi răspândit renumele său în toată Oltenia și Dumnezeu preamărit, întru sfinții Săi. Mers-au veac după veac aceasta, până ce lângă sfintele moaște s-au aflat nu numai oltenii, ci și cunoscuți, prieteni sau rude de-ale lor de peste munți: din Banat și din Ardeal, de peste Olt, din Muntenia și, nu arareori, chiar de prin Moldova, vestea despre viața și minunile Sfântului Grigore Decapolitul cuprinzând astfel tot pământul românesc și trecând și peste hotarele noastre, de peste tot, rugăciuni îndreptându-se, prin mijlocirea Sfântului, către Dumnezeu”.[49]

Grija față de seminarii. Concomitent cu acțiunea de formare a personalului bisericesc în spiritul disciplinei și al dragostei față de semeni și cu generalizarea cultului Sfântului Grigorie Decapolitul, episcopul de la Râmnic s-a preocupat și de pregătirea tinerilor seminariști, chemați să slujească la altarele străbune. Astfel, se străduia să ia parte la toate serbările Seminarului de la Craiova, îndeosebi la 25 ianuarie, în ziua pomenirii Sfântului Grigorie Teologul, ocrotitorul instituției, sau la încheierea anului școlar. De fiecare dată lua cuvântul, sfătuind elevii să învețe și să se comporte corespunzător unui viitor slujitor al Bisericii. Împreună cu mitropolitul, împărțea premiile și se bucura mult când premianții proveneau din eparhia sa. Pe unii dintre elevii merituoși îi recompensa angajându-i, de pildă, în timpul vacanței de vară la Episcopie, cu diferite ascultări la biserică, la bibliotecă, la lucrul în curte sau la mănăstiri.[50]

Dar episcopul nu neglija nici fetele, acordând o atenție deosebită formării celor ce aveau să păsească în mediul monahal.[51] De exemplu, la 1 octombrie 1956, la deschiderea cursurilor Seminarului de la Hurezi, după ce a felicitat conducerea și elevele pentru programul desfășurat, a recomandat profesorilor să aibă grijă de acei copii „care sunt lauda și bucuria noastră: zestrea și averea noastră, iubirea noastră, viitorul nostru”, ca pe niciunul

48 Pr. Emil Nedelescu, „Sărbătorirea centenarului unirii la Centrul eparhial R. Vâlcea”, în: *MO*, an. IX (1959), nr. 5-6, p. 335.

49 Pr. Emil Nedelescu, „Desfășurarea solemnității pentru generalizarea cultului Sf. Grigorie Decapolitul”, în: *MO*, an. VIII (1956), nr. 1-3, pp. 72-74.

50 Pr. Ilie Stuparu, „Episcopul Iosif Gafton – apărător al demnității Bisericii”, în *R*, an. 24, serie nouă, iulie-septembrie 2013, nr. 3, p. 13.

51 Dumitru Sandu, *Eparhia Râmnicului și Argeșului…*, pp. 39-40.

Învățătura de carte luminează viața, ușurează mintea, bătătorește cărările și lărgește zările, învățătura de carte descoperă tainele.

„să nu-i pierdeți, ci să-i ajutați și să-i învățați să mărturisească pe Acela care, pentru noi și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din cer". De asemenea, a atras atenția personalului didactic să ia în considerație „nu numai împlinirea programei analitice școlărești și a celeilalte programe, întocmite de Acela care a întemeiat Biserica și o conduce", ci și frământările și problemele „pe care le pun vârsta, împrejurările și specificul locului de unde vin elevele". Adresându-se apoi acestora, le-a spus printre altele: „Școala este instituția care stă la îndemâna tuturor. Ea face ca omul să aibă patru ochi și, după vechea vorbă românească, face ca omul să aibă «cică parte». Omul fără știință de carte nu vede decât pe jumătate, este sărac și n-are «cică parte». Învățătura de carte luminează viața, ușurează mintea, bătătorește cărările și lărgește zările, învățătura de carte descoperă tainele. Omul fără știință de carte este ca puiul de găină, care, închis în coaja lui, crede că la aceasta se reduce totul și rămâne surprins când, spărgând coaja, vede că mai este ceva în afară".[52]

Activitatea pastorală. Având o bogată experiență pastorală, Iosif Gafton s-a străduit să îndeplinească sub toate aspectele îndatoririle unui bun ierarh, conducând cu dragoste, dăruire și înțelepciune turma duhovnicească pe calea mântuirii. Profilul său spiritual de iscusit păstor de suflete era cunoscut de clerul și credincioșii din întreaga țară. Într-un scurt cuvânt omagial, ținut la zece ani de păstorie, un arhimandrit din Mitropolia Olteniei nota: „Ierarhul de la Râmnic este un bun vecin al nostru, un atent chivernisitor al acelei vechi așezări episcopale, arhiereul blând, dar hotărât, care trebuie ținuturilor vâlcene, sufletul cinstit și drept, în care încap toate zbuciumările preoției sale, omul păcii și îndrumător ascultat de credincioși în înfăptuirea unei vieți mai bune".[53] La împlinirea a 25 de ani de arhierie în Eparhia Râmnicului, episcopul Vasile al Oradiei îl înfățișează astfel: „Când însă vine vorba despre o problemă sufletească, despre un caz mai aparte de zbucium sufletesc, de îndoială sau de suferință din partea cuiva, îl vezi cum tresare, cum îi scânteiază ochii albaștri de sub sprâncenele stufoase, cum devine atent la tot ce i se spune și nu lasă convorbirea până nu află ce s-a ales cu acel suflet, cum a fost salvat, cum i s-a rezolvat necazul și cum a fost mângâiat în durere. Dintr-o dată ființa lui se încruntă sau se înseninează, se bucură ori se întristează și ia hotărârea de a se veni în ajutor pentru salvarea acelui suflet. Preasfințitul Iosif al Argeșului

52 Observator, „Deschiderea cursurilor seminarului monahal de la mănăstirea Hurezi", în: *MO*, an. VIII (1956), nr. 10-12, pp. 675-678.

53 Arhim. Laur, „Vlădica de la Râmnic", în: MO, an. VI (1954), nr. 1-3, p. 80.

și Râmnicului este un mare cuceritor de suflete pentru Dumnezeu. [...] Dragostea, mila și bunătatea inimii sale nu au caracterul unui sentimentalism compătimitor, ci se arată totdeauna în faptă răscumpărătoare. Ca unul care a trecut mulți ani în șir prin focul suferinței, știe că aceasta nu se vindecă prin cuvinte dulci de compătimire, ci prin fapte de într-ajutorare. Cheia însușirii sale de ales păstor de suflete este dragostea pe care o are pentru oameni, prețuirea ce le-o acordă și conștiința despre misiunea pe care o are omul în lume".[54]

Un alt portret avea să lase, la aniversarea a 30 de ani de păstorie, arhimandritul Grigore Urițescu, care l-a văzut: „un om, un preot, un ierarh, un patriot cinstit și entuziast, hotărât să-și umple zilele și anii cu înfăptuiri menite să sporească patrimoniul Bisericii și să cinstească patria [...] Bun, contemplativ și dinamic în același timp, senin ca o zi de primăvară în clipe de răgaz și de destindere, dar aprig și neînduplecat la lucru, ca un țăran crescut din adâncul gliei și prins în luptă cu ea s-o facă roditoare".[55] Tot cu acest prilej, preotul Dumitru Sandu scria: „cu chip luminat, cu vorbă blândă, cu răspunsuri mângâietoare și pline de atenție, mult înțelegător al sufletului omenesc, receptiv și deschis tuturor, nespus de bucuros când află zel și dragoste lucrătoare, își încununează anii de aur ai unei bătrâneți prin blândețe și bună rânduială".[56]

Nu mai puțin interesantă este imaginea lăsată peste ani de părintele profesor Ivan Ilie de la Facultatea de Teologie din Pitești, care, adunând într-o carte cuvântările sale, avea să-l descrie astfel: „Chipul său impunător, înfățișarea sa maiestuoasă, graiul său puternic, inima lui de adevărat părinte, scump și iubitor, imparțial cu fiii săi duhovnicești, îl fac prezent în inimile tuturor celor care l-au cunoscut [...] Cine l-a văzut și cine l-a cunoscut pe episcopul Iosif a rămas cu o foarte frumoasă impresie; cine l-a auzit vorbind, de asemenea, a rămas profund impresionat de privirea scrutătoare, de vocea și puterea cuvântului, care răscolea și penetra ca o sabie adâncul sufletului".[57]

Sub înfățișarea impunătoare și hotărâtă se găsea însă o inimă caldă de părinte, dispusă să vină în ajutorul semenilor. Potrivit mărturiilor vremii, „era om de ordine și disciplină, onest și generos, împărțindu-și pâinea cu cel sărac, nu numai când acela îi bătea la ușă, ci și din proprie inițiativă, căutându-l când nici nu se gândea și nici nu se aștepta".[58] Pentru firea sa

54 † Vasile, Episcopul Oradiei, „Preasfințitul Iosif Gafton ca păstor de suflete", în: MO, an. XXVI (1974), nr. 3-4, pp. 204-206.

55 Grigore Urâțescu, *La 30 de ani de arhierie...*, p. 227.

56 Dumitru Sandu, *Chip blândețelor...*, p. 231.

57 Ilie IVAN, *† Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului și Argeșului, Șapte cuvântări...*, p. 15.

58 M. I. „Episcopul Iosif Gafton, înaltul prelat care a condus Episcopia Argeșului 4 decenii"; în: *Jurnal de Argeș*, 30 mai 2013, https://jurnaluldearges.ro/episcopul-iosif-gafton-inaltul-prelat-care-a-condus-episcopia-arge-

generoasă, oameni din toate părțile pe unde și-a îndeplinit misiunea veneau „cu smerită dragoste să-l vadă, să-i audă graiul de aur, să ceară un sfat, să primească o arhierească binecuvântare. Toți vin ca niște copii la bunul lor părinte, căci ușa e deschisă tuturor, la orice oră din zi și din noapte. Așa-i și inima”.[59]

Bun predicator. Slujind cu statornicie lui Dumnezeu și lumii, episcopul Iosif s-a înscris pe linia marilor ierarhi ai Râmnicului, punând tot ce a avut mai scump pe altarul Ortodoxiei și al neamului. Prin experiența de conferențiar și apoi de misionar eparhial, ca preot și mai ales ca arhiereu, s-a remarcat ca unul dintre cei mai mari predicatori ai vremii. Crezul slujirii sale a fost mărturisit la alegerea ca ierarh: „Nu voi înceta a promova dreptatea, a încuraja cinstea, a răsplăti după cuviință munca, a asculta necazurile și a ușura suferințele”.[60]

Înzestrat cu darul vorbirii, „cultivat continuu prin citire și meditație”, s-a dovedit a fi un „iscusit mânuitor al cuvântului”. Profund impresionat de predicile sale, preotul Gh. Chirițescu din Pitești, în calitate de fost colaborator al său, avea să-i descrie astfel talentul de orator: „Într-adevăr frământă, străpunge, luminează, încălzește, cutremură, uimește, subjugă și determină cuvântul vlădicăi Iosif. Te face să pierzi noțiunea timpului și a spațiului; nu te mai saturi și n-ai vrea să se mai termine niciodată. [...] La sfințiri de biserici, când apare în fața credincioșilor îmbrăcat în odăjdiile arhierești, cu mitra pe cap, înalt, zvelt, vioi, blând și energic, în același timp, cu pieptul acoperit cu podoaba bărbii albe și bogate, îți evocă chipuri de patriarhi și de profeți. Când, înainte și în timpul vorbirii, își rotește peste credincioși ochii, care sunt în stare să emane o întreagă gamă de licăriri, te simți prins ca într-un cerc magnetic, din care nu poți și nici nu vrei să scapi: te subjugă, te frământă, dar nu te obosește de fel, ci te desfată, te adapă și te hrănește sufletește. [...] La frumusețea vorbirilor Preasfințitului Episcop Iosif contribuie foarte mult și istorioarele morale, proverbele, asemănările și figurile frumoase de stil, cu care țese vorbirea ca pe un covor oltenesc presărat cu flori. La o conferință protopopească de orientare de la Pitești, în legătură cu tema tratată, Preasfinția Sa ne-a recitat prima strofă din poezia lui Mihai Beniuc «Mărul de lângă drum», care ne trimite la «țara ce pe sânul ei ne ține, hrănindu-ne, pe tine și pe mine».”[61]

Bun predicator și slujitor desăvârșit, deseori mișca la slujbă inimile ascultătorilor, „prin toată ființa, prin prestanță, prin trăire”.[62] Cuvintele sale, unite cu faptele, au răzbit în suflete ca „«ploaia în brazdă», ploaie binefăcătoare, ce răstoarnă fără încetare glia inimilor, satură setea duhovnicească, stinge neomenia, stârpește pofta vărsătorilor de sânge și înfige crucea păcii în ogoarele împietrite”.[63] Cunoscându-l îndeaproape, preotul Nicolae Bălă, consilier administrativ bisericesc, îl înfățișează astfel: „Personalitate rară, complexă și bogată, iubește omul ca pe făptura lui Dumnezeu și-i dospește sufletul creând râuri de viață în inima lui. Cuvântul său de învățătură este determinant, căci, prin seninătatea

sului-patru-decenii-11315/, accesat la 19 februarie 2022.

59 Pr. Ion Șt. Stăniculescu, „La umbra unui pom”, în: *MO*, an. XXVIII (1976), nr. 11-12, p. 919.

60 Pr. Nic. M. Bălă, „Cuvânt și faptă vlădicească”, în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 3-4, p. 216.

61 Pr. Gh. Chirițescu-Pitești, „Iscusit mânuitor al cuvântului”, în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 3-4, pp. 227-228.

62 Pr. I. St. stăniculescu, „O zi de neuitat”, în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 3-4, p. 224.

63 Pr. Nicolae M. Bălă, „Medalion post mortem. Preasfințitul Episcop Iosif Gafton”, în: *Episcopia Râmnicului și Argeșului, Îndrumător bisericesc, misionar și patriotic*, 2, Râmnicu Vâlcea, 1985, p. 106 (se va cita ÎBMP).

gândului și prin calitatea expresiei străbătută de duh cucernic, în formă clară și în stil popular, în duh de cazanie și slovă de predanie bisericească, redă mari și adânci adevăruri de credință în forme alese și pline de farmec, ce merg la inimă și capacitează pe tot omul la lucrul cel bun. Cuvântul Preasfinției Sale astfel exprimat este robust și plin de optimism, cu sens adânc de povățuiri morale și norme sănătoase de înțelegere creștină a vieții. Îndemnurile Preasfinției Sale, prin supleţea pătrunderii psihologice, prin harul vechilor cazanii și prin naturaleţea populară, prin antitezele care țin atenția încordată și captivează prin folosirea comparațiilor sugestive și plastice alese din viață, «răzbesc în sufletul omului ca ploaia în brazdă și răstoarnă fără încetare glia inimilor»".[64]

Propovăduitor fără odihnă, cu prilejul diverselor vizite canonice în eparhie, predica teme actualizate și încheia zicând: „Va veni vremea când mă voi înfățișa înaintea Dreptului Judecător, Care mă va întreba: «Iosife, ai învățat poporul după lege?», și atunci eu voi răspunde: «Întreabă-i pe ei, Doamne»; de aceea vă rog să mă ascultați, să puneți la suflet și să aplicați".[65] În predicile sale „a înfierat păcate, patimi și nelegiuiri, pe care le-a socotit semne de răzvrătire și de mizerie morală, folosind până și biciul mâniei sfinte, pe care a crezut-o totdeauna de folos și și-a îngăduit-o fără rezerve când împrejurarea a cerut-o, tocmai pentru ca să trezească conștiințele și să întoarcă inimile spre cele înalte".[66] Iată ce spunea, de pildă, despre păcat într-o predică pe plaiurile argeșene: „Păcatu-i picătura de otravă care otrăvește toată viața, e fiara care, prin cele șapte păcate de moarte, luptă felurit împotriva dreptei vieţuiri; e sabia înveninată care taie legătura dintre om și om și dintre noi și Dumnezeu; el tulbură ființa, strică sufletul, slăbește voința, macină trupul, destramă familia, distruge armonia, frânge legile omeniei, învrăjbește noroadele, seamănă războaie și nimicire".[67]

De cuvântul său „plin de sfaturi bogate și ziditor de viață întru Hristos"[68] s-au împărtășit credincioșii din toate colțurile eparhiei. Dintr-o relatare a arhimandritului Ilarion Craioveanul, aflăm că la sfinţirea bisericii din satul Fișcălia, comuna Ionești, „sufletele care l-au văzut și l-au ascultat, la 12 noiembrie 1949, în biserica din Dealul Viilor, nu au uitat pe vlădica de la Râmnic. Ei îi păstrează o vie amintire și îi îndeplinesc părinteștile sfa-

64 Nic. M. BĂLĂ, *Cuvânt și faptă vlădicească…*, p. 215.

65 M. I. „Episcopul Iosif Gafton, înaltul prelat care a condus Episcopia Argeșului 4 decenii"; în: Jurnal de Argeș, 30 mai 2013, https://jurnaluldearges.ro/episcopul-iosif-gafton-inaltul-prelat-care-a-condus-episcopia-argesului-patru-decenii-11315/, accesat la 19 februarie 2022.

66 Dumitru SANDU, *Eparhia Râmnicului și Argeșului…*, p. 20.

67 I. St. STĂNCIULESCU, *O zi de neuitat…*, p. 224.

68 Pr. Nicolae BĂLĂ, „Sfinţiri de Biserici. Târnosirea Bisericii celei noi din parohia Lăunele de Jos, județul Vâlcea", în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 11-12, pp. 1069-1070.

turi pe care le-au primit atunci. Iar pentru cei care l-au cunoscut atunci, Preasfinţitul Părinte Iosif de la Râmnic şi Argeş a rămas prezent în sfânta biserică din numita parohie prin chipul cel bun, frumos şi plin de lumină, zugrăvit în partea din stânga uşii, dinăuntrul acelei sfinte biserici".[69]

În 1954, la slujba Învierii Domnului, săvârşită printre credincioşii parohiei Stănislăveşti, comuna Oarja, judeţul Argeş, a îndemnat enoriaşii la muncă pentru campania de primăvară, apoi, prin cuvântarea rostită, a arătat preţuirea familiei în creştinism. La vecernia săvârşită a doua zi la catedrala episcopală, a precizat că „munca şi rugăciunea sunt îndatoriri poruncite oricărui creştin şi fără de ele nimeni nu poate căpăta luminare duhovnicească şi mântuire", iar la slujba de luni, oficiată la biserica Sf. Gheorghe din Râmnicu Vâlcea, a dat îndrumări de bună vieţuire creştină: „Fiinţa noastră se aseamănă cu o cămară, care poate fi uneori luminată, alteori întunecată. Depinde de noi felul în care ne rânduim viaţa. Unii şi-o întunecă închizându-se în ei şi nu vor să primească niciun fel de rază de lumină şi niciun fir de aer. În asemenea cămară sufletească pătrund păienjenii păcatelor şi ai răului, care fac viaţa respingătoare şi imposibilă. Să deschidem, dar, fiecare, larg ferestrele şi uşile sufletelor noastre şi să pătrundă în ele lumina bunătăţii şi a dragostei şi atmosfera îmbălsămată a muncii.[70]

La aceeaşi bună vieţuire a îndemnat şi pe credincioşii parohiei Călimăneşti II, cu prilejul vizitei din 9 mai 1954, combătând viciile şi abaterile de la viaţa creştină,[71] precum şi pe cei din parohia Mijlocul, comuna Cremenari, cărora le-a recomandat să-şi îngrijească familiile şi casele, spre o trăire curată şi folositoare: „Niciodată păienjenii răutăţii să nu prindă nici în casele lor şi nici în inima lor. Să se deschidă larg ferestrele sufletului pentru aerisirea gândurilor şi primenire nouă. Astfel se poate înviora viaţa şi lumina mintea spre muncă productivă şi pace. Fiecare să asculte de chemările obşteşti, să nu lenevească, mai ales acum, în toiul muncilor agricole".[72]

Un cuvânt de învăţătură a adresat şi credincioşilor din parohia Călimăneşti I, la 27 mai 1956, când le-a vorbit despre sănătatea şi bunăstarea dintre oameni, care aduc fericirea fiecăruia dintre noi,[73] dar şi celor din Râjleţu-Vieroşi, la slujba de sfinţire a bisericii, când „a pogorât în sufletele credincioşilor ca o ploaie aducătoare de rod".[74] Într-o altă predi-

69 Arhim. Ilarion Craioveanul, „Aşa l-am cunoscut pe Preasfinţitul Vlădică Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului şi Argeşului", în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 3-4, p. 226.

70 Cronicar, „Râmnicul Vâlcii", în: *MO*, an. VI (1954), nr. 4-6, pp. 206-207.

71 Cronicar, „Vizite canonice", în: *MO*, an. VI (1954), nr. 4-6, p. 208.

72 Pr. Emil Nedelescu, „Vizite canonice", în: *MO*, an. VII (1955), nr. 7-9, p. 458.

73 Pr. Emil Nedelescu, „Slujbă arhierească", în: *MO*, an. VIII (1956), nr. 6-7, p. 389.

74 Pr. Nicolae Bălă, „Sfinţirea unei Biserici în Parohia Râjleţu-Vieroşi, judeţul Argeş", în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 11-12, p. 1070.

că, ținută în mai 1958 în parohia Perieți, raionul Slatina, a îndemnat enoriașii la bună viețuire, dragoste și pace: „Trăiți în pace unii cu alții. Iubiți-vă unii pe alții, după cum Hristos a iubit lumea, încât Și-a dat viața pentru ea", iar celor din parohia Alba-Olanu, raionul Băbeni, le-a spus să iubească biserica și patria în aceeași măsură: „Biserica și țara sunt cei doi ochi ai noștri, pe care se cade să-i iubim mai presus de orice și trebuie să-i apărăm cu orice preț".[75] Vizitând mănăstirea Văleni la 21 iulie 1979, a făcut un călduros apel fiecărei călugărițe de a cinsti acest loc printr-o viață aleasă, pașnică și armonioasă, păstrând cu sfințenie pravila și rânduielile călugărești, dar și „curățenia sufletească, pentru a putea pluti pe marea vieții, învolburată de viforul ispitelor".[76]

Ierarh între preoți. Adânc cunoscător al vieții preoțești cu toate bucuriile și încercările ei, în cei 35 de ani de arhipăstorie a acestei eparhii, s-a dovedit a fi preocupat în mod deosebit de permanenta îmbunătățire a activității pastoral-misionare, îndrumând preoții să găsească cele mai potrivite mijloace de apărare și întărire a credinței strămoșești.[77] Concepția sa despre rolul preoției reiese chiar din cuvântarea la sfințirea ca arhiereu: „Cunosc ajutorul și sprijinul fraților mei din aleasa, harnica și iubitoarea de Hristos preoțime. Această preoțime, care iubește până la jertfelnicie locașul cel sfânt al bisericilor și care se silește din răsputeri ca aceste locașuri să fie solide, curate și frumos împodobite și totdeauna pline de credincioși; această preoțime, care, iubind cu înfocare săvârșirea neștirbită și regulată a sfintelor slujbe și îndeosebi a Sfintei Liturghii, se silește a avea întotdeauna nu numai înfățișarea cea mai cuviincioasă, folosindu-se de veșminte curate și îngrijite, de cărți de ritual și de obiecte sacre strălucind de curățenie și de frumusețe, dar și a avea suflete luminoase și pline de dăruire pentru Evanghelie; această preoțime, care a făcut și face din casa, din familia și din viața ei amvon de propovăduire și de pilduire a trăirii vieții creștinești, curate; această preoțime, care este în viața credincioșilor aluatul ce dospește toată frământătura; această preoțime, care se ostenește în toate parohiile să aducă mângâiere duhovnicească tuturor inimilor, această preoțime o iubesc, o respect și o prețuiesc".[78]

Trăind o înaltă viață duhovnicească, a influențat într-o măsură apreciabilă atitudinea și comportarea slujitorilor din eparhia ce i-a fost încredințată spre păstorire. „Asemănat cu o inimă mare, care pulsează viața în trup", vlădica de la Râmnic „și-a dat acest impuls nu numai la cei din jur, apropiați, ci și până în cele mai îndepărtate colțuri ale eparhiei, la preoți, cântăreți și credincioși, pe toți umplându-i cu bogățiile sale spirituale".[79] Vorba sa totdeauna „dreasă cu sare", „vie și colorată", „slujirea sa avântată" și „punctualitatea proverbială" au impus tuturor un respect nemărginit, oferind modelul adevăratului păstor.[80] „Desăvârșit săvârșitor al slujbelor religioase, înzestrat cu darul vorbirii, bun și chibzuit gospodar, având o prestanță impunătoare, dar și o sinceră dragoste față de oameni", a rămas o pildă vie pentru preoți, cărora le-a cerut să aibă o ținută demnă și să-și îndeplinească cu corectitudine îndatoririle lor liturgice și pastorale.[81]

75 Pr. Emil Nedelescu, „Lucrarea Centrului eparhial în cursul lunilor mai și iunie 1958", în: *MO*, an. X (1958), nr. 9-10, pp. 674, 678.

76 Ion C. Dumitrescu, *Itinerar pastoral...*, pp. 809-810.

77 V. Nechita, *Episcopul Iosif Gafton...*, p. 349.

78 Pr. Constantin Dejan, „Ierarhul între preoții săi", în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 3-4, pp. 220-221.

79 „Popasuri duhovnicești: ziua aniversară a nașterii P.S. Episcop Iosif", în: *MO*, an. XXIX (1977), nr. 10-12, p. 865.

80 Constantin Dejan, „Ierarhul între preoții săi", p. 222.

81 Redacția, *Cu harul lui Dumnezeu...*, p. 641; *Episcopul Iosif al*

Vorba sa totdeauna „dreasă cu sare", „vie și colorată", „slujirea sa avântată" și „punctualitatea proverbială" au impus tuturor un respect nemărginit, oferind modelului adevăratului păstor.

„Glasul său poruncitor, dar blând, ținuta sa arhierească apropiată și părintească, manifestarea sa clară, sigură și studiată în orice lucrare, precum și neobosita și atenta preocupare de fiecare moment și pentru orice problemă eparhială" au imprimat în inimile lor modelul unui „ierarh al ordinii, al bunei chivernisiri și al slujirii noastre bisericești".[82] Chipul său plin de demnitate s-a oglindit în memoria multora la rostirea următoarelor cuvinte: „Doamne, Doamne, caută din cer și vezi, și cercetează via aceasta, pe care a sădit-o dreapta Ta, și o desăvârșește pe ea".[83]

De reținut că, la primirea în cler, toți tinerii candidați la preoție primeau în dar din partea sa un rând de veșminte, un costum preoțesc și o parte din cărțile de slujbă, în vederea diminuării greutăților materiale inerente oricărui început misionar,[84] iar la plecare le spunea: „Să pași bine turma dacă vrei să mănânci lapte de la ea!".[85] Salariații Centrului eparhial primeau la Paști și la Crăciun câte un litru de vin din pivnița Episcopiei, iar la sfârșitul toamnei câteva kilograme de mere din grădină.[86] Din grijă și dragoste față de fiii săi duhovnicești, avea întotdeauna ușile casei episcopale deschise până noaptea târziu, fiind „gata și bucuros să asculte pe oricine are nevoie de sfatul și ajutorul său". Mulți erau vizitați pe neașteptate la casele lor spre a le cerceta familiile, a le binecuvânta copiii, a-i sfătui și îndruma, ajutându-i financiar în chip discret. Pe lângă slujirea lui Dumnezeu, a iubit împreuna-slujire cu preoții în parohiile lor, la conferințele preoțești, la slujbele săvârșite cu diferite ocazii, căutând să le cunoască direct parohia, activitatea și familia. Interesat de viața lor, spunea în cadrul conferințelor: „Pe mine mă preocupă în cel mai înalt grad mântuirea fiecărui preot în parte. Întotdeauna m-a preocupat calitatea preotului, bine-știind că prin aceasta se poate asigura buna călăuzire a sufletelor. De aceea, viața preoților trebuie să fie asemenea licuricilor, a căror lumină, strălucind în întuneric, nu se stinge nici chiar în miezul zilei". El însuși preot de țară, avea să mărturisească într-o altă împrejurare: „În fiecare

Râmnicului și Argeșului (1896-1984)..., pp. 11-12.

82 Aurel Popescu, „Bine chivernisind Biserica lui Hristos", p. 218.

83 M. I. „Episcopul Iosif Gafton, înaltul prelat care a condus Episcopia Argeșului 4 decenii"; în: Jurnal de Argeș, 30 mai 2013, https://jurnaluldearges.ro/episcopul-iosif-gafton-inaltul-prelat-care-a-condus-episcopia-argesului-patru-decenii-11315/, accesat la 19 februarie 2022.

84 Dumitru Sandu, *Eparhia Râmnicului și Argeșului...*, p. 41.

85 M. I. „Episcopul Iosif Gafton, Înaltul prelat care a condus Episcopia Argeșului 4 decenii"; în: Jurnal de Argeș, 30 mai 2013, https://jurnaluldearges.ro/episcopul-iosif-gafton-inaltul-prelat-care-a-condus-episcopia-argesului-patru-decenii-11315/, accesat la 19 februarie 2022. După hirotonia soțului său, o preoteasă a dorit să îi ofere trei garoafe. Episcopul a întrebat: „Sunt din grădina voastră?", preoteasa a răspuns: „Nu, le-am luat din piață!". Atunci el i-a spus: „Dacă ați dat bani pe ele, nu le primesc!".

86 Ilie Stuparu, *Episcopul Iosif Gafton...*, p. 13.

sat, oricât de izolat, în fiecare cătun, oricât de mic și răzleț, pierdut în funduri de văi sau răsfirat prin coclauri și prin creștete de dealuri, trudește un preot, care se străduiește pentru împlinirea misiunii sale, căruia nu-i este îngăduit niciun preget și care trebuie să fie gata în orice clipă spre a răspunde oricărei chemări ce l-ar putea purta ziua sau noaptea, pe ploaie sau pe ninsoare, pe arșiță sau ger, oriunde s-ar ivi".[87]

După cum mărturisește părintele Ilie Stupare de la Biserica Sf. Gheorghe din Râmnicu Vâlcea, episcopul avea toate calitățile unui bun pedagog și arhipăstor. Uneori mustrarea lui era aspră, dar ziditoare, alteori, mustra fără cuvinte apăsate. De pildă, „în timpul unei vizite canonice în părțile Argeșului, la întrebarea sa dacă: «Pe aici se face Presveștenie?», un preot mai puțin familiarizat cu termenii liturgici vechi, crezând că e vorba despre vreo plantă, a răspuns: «Nu se face, Preasfințite, că e locul pietros». Replica eparhului a fost doar: «Da, da, se vede!»".[88]

Nu în ultimul rând, se cuvine să spunem că a căutat de fiecare dată să apere interesele Bisericii, ale preoților și ale credincioșilor săi. De pildă, pe un secretar de partid din județ, venit să-i ceară socoteală că nu respectă directivele, după ce l-a lăsat să vorbească, l-a întrerupt, zicându-i: „Domnule secretar, audiența s-a terminat!" și a ieșit primul din încăpere. Așa cum reiese din notele informative, spre sfârșitul vieții, critica unele măsuri luate de reprezentanții puterii, motiv pentru care, la aflarea veștii morții sale, ofițerul care-l urmărea a răsuflat ușurat. În întâlnirile cu reprezentanții Secției de cultură a județului, deseori îi mustra în glumă deoarece autoritățile neglijau monumentele istorice, pentru care Episcopia nu avea aprobări de reparații sau fondurile necesare renovărilor. Unii dintre ei spuneau că aveau mai mari emoții la întâlnirile cu episcopul decât cu mai-marii de la partid.[89]

Activitatea culturală. În cei 40 de ani de activitate, episcopul Iosif Gafton s-a remarcat ca un zelos predicator și misionar, tipărind cărți de rugăciuni, scrieri ziditoare de suflet, articole, pastorale și predici în periodicele bisericești,[90] monografii și pliante despre mănăstirile Dintr-un Lemn, Cozia etc., iar la Institutul Biblic, două volume ale monografiei Episcopiei Râmnicului și Argeșului, întocmite de preotul Dumitru Sandu.[91] În 1976, cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani, când s-a editat istoricul eparhiei, colaboratorii săi de la Centrul eparhial, elogiindu-l, au

87 Constantin Dejan, *Ierarhul între preoții săi…*, pp. 221-223.

88 *Presveștenie* reprezintă denumirea slavonă a Liturghiei Darurilor mai înainte sfințite.

89 Ilie Stuparu, *Episcopul Iosif Gafton…*, pp. 12-13.

90 Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români…*, p. 188.

91 Pr. prof. dr. Al. I. Ciurea, „Tiparul, cartea și presa bisericească pe meleagurile Olteniei în prima sută de ani de la autocefalia Bisericii Ortodoxe Române (1885-1985)", în: *MO*, an. XXXVII (1985), nr. 3-4, pp. 371-372.

scris: „Culme însorită, îi vom zice, înspre care se îndreaptă privirile clerului și credincioșilor din eparhie cu mândrie și cu recunoștință”.[92]

De mare însemnătate sunt cuvântările rostite în diferite momente și ocazii ale slujirii sale preoțești și arhierești, care-l descriu ca fiind „un luptător vajnic pentru pace și libertate, un apărător al adevărului și al dreptății, un promotor al cinstei și omeniei, un apostol al lui Hristos din mileniul al II-lea, un iubitor de neam și țară, dar și un mare predicator”. Tipărite în 2014, prin grija preotului Ilie Ivan, în cartea *Șapte cuvântări. † Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului și Argeșului*, acestea „reflectă nu numai inteligența, pregătirea teologică, cultura și calitățile sale retorice – spune Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Varsanufie –, ci și portretul său moral și preocupările sale pentru zidirea sufletească a păstoriților, pentru mântuirea sufletelor lor”.[93]

În prima cuvântare, publicată în 1936, pe când era preot la București, sub titlul *Doamne, ajută!*, autorul arată că nu trebuie să ne încredem în noi înșine niciodată, ci în Dumnezeu, pentru a nu ne împiedica în propria lucrare. Cea de-a doua, tipărită în același an, sub titlul *Rătăcire și călăuză*, are ca temă principală existența unui îndrumător în viața noastră duhovnicească, pentru a nu rătăci de la adevărata credință. Nu mai puțin interesant este Cuvântul la Duminica a II-a din Postul Sfintelor Paști, rostit în 1940, la îndemnul patriarhului Nicodim, „în fața microfonului”, în care arată că vindecarea sufletească o poate da numai Mântuitorul Hristos. „*Ce este, oare, copilul neascultător de părinții sau îndrumătorii lui? Ce este tânărul risipitor fără chibzuială a tinereții lui? Ce este soțul sau soția care nu păstrează cu străşnicie credința curată unul față de altul și nu se prețuiesc după cuviință?* [...] *Ce-i omul care se roagă lui Dumnezeu numai la nevoie?* [...] *Nu sunt decât niște slăbănogi cu sufletul lor? Niște suflete bolnave, care nu se mai pot mișca singure și care nu-și găsesc vindecarea!*”.

Învățături ziditoare de suflet se găsesc și în cuvântarea Preasfințitului Episcop la Sfânta Mănăstire Hurezi în ziua de 21 mai 1949, în care îndeamnă auditoriul să fugă „de blesteme, de înjurături, de hoție, de necredință, de minciuni, de desfrânare [...] Lăsați-vă de păcat. Mai bine foc pe limbă, decât glume urâte, vorbe cu mai multe înțelesuri, blesteme sau sudălmi. Mai bine mâna să se usuce, decât să fure. Mai bine picioarele să ologească, decât să meargă pe căile pierzării. Mai bine ochii să orbească, decât să privească spre cele rele”.

O altă cuvântare este *Daruri și ofrande – lămuriri pentru cei nelămuriți*, o admirabilă apologie a preoției slujitoare și a darurilor pe care le primesc

92 *Episcopul Iosif al Râmnicului și Argeșului (1896-1984)...*, p. 19.

93 † Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului, „Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului, vlădică cu viață sfântă”, în: Ilie Ivan, *† Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului și Argeșului, Șapte cuvântări...*, p. 9.

slujitorii Domnului „ca o dreaptă răsplătire a ostenelii și a timpului pe care îl pun la îndemână celor ce-i cheamă". În această scrisoare pastorală el avea să conchidă: „Să fim, așadar, înțeleși, iubit cler bisericesc, că nimeni, oricine ar fi, nu vă poate opri să primiți darul dragostei și al recunoștinței de la fiii voștri sufletești. Să fim, așadar, înțeleși, iubit norod binecredincios al sfintei noastre Biserici, că românul n-a rămas niciodată dator, că obârșia lui istorică și noblețea sufletului său creștin nu l-a lăsat niciodată să primească un serviciu gratuit, că românul n-a întins mâna spre o cerșetorie josnică și înjositoare, ci a fost întotdeauna la înălțimea strămoșilor săi. Nu lăsați deci pe păstorii voștri să sufere, căci această suferință se va răsfrânge și asupra voastră".

A șasea cuvântare, despre *Încoronarea femeii: mama*, este un elogiu adus femeii creștine și mai ales mamei, care contribuie în aceeași măsură cu preoții la încreștinarea copiilor: „nu ne trebuie femei care sunt «moderne», cochete, alcoolice, fumătoare, vopsite și decăzute; ci ne trebuie mame care veghează nopți întregi la căpătâiul copilului bolnav, care, rămânând singure cu copiii mici, nu deznădăjduiesc, ci luptă, scrâșnind din dinți, cu ochii plini de lacrimi, cu mâinile scrijelite și pline de sânge, pentru buna creștere a iubitelor și scumpelor lor odrasle; mame care îngenunchează alături de copiii lor în fața icoanei, unde îi învață de micuți de tot să-și facă rugăciunea lor; mame a căror inimă și viață e ca un izvor din care mereu țâșnește și lumină, și căldură, și dragoste, și pilduire pentru cei pe care ele, cu ajutorul și în numele lui Dumnezeu, i-au adus la viață".

Ultima cuvântare, intitulată *Postul*, este un mic tratat în 13 pagini, cu istorisiri inspirate din viața cotidiană. Se cuvine să menționăm din această expunere următoarea concluzie: „dacă postul se va mărgini numai la aceste înfrânări, adică numai la mâncăruri, și nu va trece hotarul din domeniul trupului în cel al sufletului, atunci tot fără folos rămâne. Atunci în zadar ne-am ostenit. Căci și dacă, după ce iese din post, omul are aceleași porniri și patimi, postul său e cel al șarpelui sau al ursului. Când termină vremea hibernării, și șarpele, și ursul, cu sălbăticia și cruzimea de dinainte, pleacă după pradă".[94]

Tot de la episcopul Râmnicului se păstrează câteva omagii dedicate patriarhilor Nicodim Munteanu și Justinian Marina și mitropolitului Firmilian Marin: *Omagiu Patriarhului Nicodim al României – Cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani*, *Omagiu Înaltpreasfințitului Firmilian, Mitropolitul Olteniei, la împlinirea vârstei de 60 de ani*, *A XX-a aniversare a întronizării Preafericitului Patriarh Justinian – omagiu* și *Preafericitul Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române*,[95] precum și câteva pareneze: *Îndemn pentru însămânțarea ogoarelor și pentru ajutorarea moldovenilor*, *Recensământul. Necesitatea și utilitatea lui* și *Îndemn la muncă pentru sătenii noștri*,[96] alături de articole: *Monumentele noastre*[97] și *Afirmări interortodoxe în ultimii zece ani*.[98]

Prin purtarea sa de grijă, în 1984 s-a tipărit primul număr al *Îndrumătorului bisericesc, misionar și patriotic*, în care cititorii puteau găsi, după cum el însuși spune: „pagini despre pace,

94 Ilie Ivan, *† Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului și Argeșului, Șapte cuvântări...*, pp. 26-30, 69, 129, 137, 157.

95 Ilie Ivan, *† Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului și Argeșului, Șapte cuvântări...*, pp. 30-32; † Iosif, Episcop al Râmnicului și Argeșului, „A XX-a aniversare a întronizării Preafericitului Patriarh Justinian – omagiu", în: *MO*, an. XX (1968), nr. 5-6, pp. 355-359; † Iosif, Episcop, „Preafericitul Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române", în: *MO*, an. XXV (1973), nr. 5-6, p. 386; † Iosif, Episcop, „Omagiu", în: *MO*...pp. 8-14.

96 Ilie Ivan, *† Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului și Argeșului, Șapte cuvântări...*, p. 58.

97 † Iosif, Episcopul Râmnicului și Argeșului, „Monumentele noastre", în: *MO*, an. VI (1954), nr. 1-3, pp. 13-15.

98 † Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului și Argeșului, *Afirmări interortodoxe în ultimii zece ani...*, pp. 288-289.

care este atât de amenințată în zilele noastre, articole și știri despre viața bisericească, culturală etc. din cadrul Sfintei Episcopii a Râmnicului și Argeșului, despre realizările economico-sociale din județele pe teritoriul cărora se află eparhia noastră etc".[99]

Foarte grăitoare sunt și scrisorile sale pastorale la Nașterea și Învierea Domnului, în care abordează diferite teme: istorice, patriotice, dogmatice, sociale, morale, apologetice, biblice, liturgice, de igienă etc. În toate scrierile sale a înfățișat problemele vieții: pacea, dezarmarea, dreptatea, munca obștească, prietenia, progresul, cultura, femeia creștină în ipostază de mamă și soție, copiii etc. și a combătut păcatul sub toate aspectele lui cu exemple vii și atrăgătoare.[100]

Vorbind despre tactul lui pastoral, episcopul Vasile al Oradiei menționa: „Cuvântul și scrisul Preasfinției Sale este totdeauna înaripat, plin de părintească dragoste, ca un untdelemn peste ranele sufletului. Pastoralele Preasfinției Sale la sărbătorile împărătești sunt pline de avânt duhovnicesc, țintind mereu la mântuirea sufletului. În ele caută mereu acordul între cer și pământ, între Dumnezeu și credincioși, între Ziditor și făptură, între ideal și realitate. Îndemnul său pastoral este îndreptat tot spre mai binele moral și material al credincioșilor, spre binele, pacea și înflorirea patriei".[101]

De reținut, în primul rând, pastorala la Învierea Domnului din 1946, în care ierarhul zicea: „Curățați-vă deci regulat casele, trupurile și hainele voastre! Măturați casele, văruiți-le cât mai des, aerisiți-le, deschizând ferestrele în fiece zi. Spălați-vă cu apă și săpun în fiecare zi pe față , pe mâini, pe picioare, și în fiecare săptămână, pe tot corpul. Apa este destulă și gratuită. Scuturați-vă hainele și așternuturile de prin odăi, scoțându-le afară la aer cât mai des și primeniți-vă regulat, ca să nu se încuibeze pe trupul și în casa voastră gângăniile otrăvitoare și aducătoare de felurite molime, ba chiar și de moarte".[102] Amintim apoi pastorala de Crăciun din 1972, în care îndeamnă păstoriții să slujească „frumosului moral și spiritual, prin care se împuternicește și viața pământească, viața materială, nu numai cea spirituală. Un om lipsit de frumosul etern valabil al umanității, cum e, de pildă, cârcotașul, răuvoitorul, mizantropul, nemulțumitorul, pizmașul, leneșul, bănuitorul, urâciosul, desfrânatul, bețivul, hoțul, necinstitul etc., nu poate fi socotit zidar de viață nouă atâta vreme cât nu luptă până la izbândă să se facă mai întâi «om»..." Și conchide pregnant, frumos, ma-

99 † Iosif Gafton, Episcop al Râmnicului și Argeșului, „Cuvânt înainte", în: *ÎMBP*, 1, 1984, p. 4.

100 Nicolae M. Bălă, *Medalion post mortem...*, p. 106.

101 † Vasile, *Episcopul Oradiei, Preasfințitul Iosif Gafton...*, pp. 204-205.

102 Ilie Ivan, *† Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului și Argeșului, Șapte cuvântări...*, pp. 39-42.

iestuos: „Să fim oameni este idealul. Să ne facem când nu suntem este porunca Mântuitorului”. [103]

În pastorala citită cu prilejul Paștelui din 1974 avea să afirme că „Biserica este Hristos, Hristos este Biserica și în afară de Biserică nu este creștinătate, nu este mântuire. De vreme ce mărturisim că Hristos este viu, vii trebuie să fim și noi, cei ce purtăm numele de creștini; aceasta ne îndatorează să și fim precum ne numim, adică să nu ne mulțumim a fi doar coaja fără miez, doar cu etichetă, fără ce scrie pe ea, doar cu numele, fără viață creștinească, așa cum erau fariseii, pe care Mântuitorul i-a biciuit cu cele mai grele cuvinte: «morminte văruite, pui de vipere» etc.”.[104] În același an, de Crăciun, prezintă importanța bucuriei date de acest praznic: „bucuria nu este posibilă acolo unde este neînțelegere, încruntare, încordare, încrâncenare. Cuta cea mai mică pe fața sufletului nostru face imposibilă bucuria – sincera, reala bucurie. Ea – bucuria – poate exista numai acolo unde domnește înțelegerea reciprocă, acolo unde și-a făcut loc împăcarea, acolo unde înflorește iertarea. Acesta este climatul în care creștinii se pot simți cu adevărat laolaltă, pot înțelege sincer că sunt frați între ei, pot aparține total aceleiași depline comunități”.[105]

Sfaturi deosebit de importante găsim și în pastorala de Paști din 1983: „să nu cugetați și să nu săvârșiți decât fapta bună, care cinstește pe om aici, pe pământ și care îl face fiu al luminii dincolo, în viața cea fără de sfârșit. Nu zavistuiți și nu clevetiți! Acestea înjosesc pe om, îl degradează. «Să aveți luare aminte pentru cei ce se ostenesc între voi, pentru cei ce după rânduială vă cârmuiesc întru Domnul și bine vă sfătuiesc și, pentru munca lor, să-i socotiți pe ei vrednici de prisoselnica voastră dragoste» (I Tes. 5, 12-13). Nu uitați rugăciunea, care vă ține aproape de Dumnezeu, vă întărește și vă ajută în munca și stăruințele voastre spre mai bine”.[106]

La fel de însemnată este și pastorala de Crăciun din 1983, în care spune: „Moșii și strămoși noștri n-au dus războaie de cucerire și n-au lovit pe nimeni din dorința oarbă de a lovi și a subjuga în vreun fel oarecare, ci s-au luptat numai atunci când și dacă vremea le-a impus și numai pentru dobândirea dreptății și libertății sociale și pentru unitatea și independența națională. Poporul nostru românesc a dat nenumărate jertfe de vieți omenești pentru făurirea unității sale spirituale și naționale. […] Ideea permanenței noastre pe acest pământ sfânt, scăldat în sânge și stropit cu lacrimi de moșii și strămoșii noștri, precum și ideea unității spirituale și naționale

103 Pr. Dumitru Moraru, „Amintiri”, în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 3-4, pp. 229-230.

104 † Episcop Iosif, al Eparhiei Râmnicului și Argeșului, „Pastorală la Paști”, în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 3-4, p. 199.

105 † Episcop Iosif al Eparhiei Râmnicului și Argeșului, „Pastorală la Crăciun”, în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 11-12, p. 931.

106 † Episcop Iosif al Eparhiei Râmnicului și Argeșului, „Pastorală de Sfintele Paști din anul 1983”, în: *MO*, an. XXXV (1983), nr. 5-6, p. 283.

au luminat și încălzit ca două făclii conștiința poporului nostru în istoria lui bimilenară. Poporul român este unitar prin originea lui, prin graiul lui, prin credința lui, prin cultura lui și prin structura lui sufletească”.[107]

Ca un proaspăt testament, lasă arhipăstoriților săi lumina ultimei pastorale de la Sfintele Paști din 1984: „Astăzi toți suntem chemați să intrăm întru bucuria Domnului nostru și «să gustăm din ospățul credinței și din bogăția bunătății», căci din mormântul lui Hristos «iertare a răsărit pentru toți», zice Sf. Ioan Gură de Aur. [...] Învierea din morți a Mântuitorului nostru, Iisus Hristos, este temelia de granit a credinței noastre. [...] Dar dacă prin Înviere ne-am îmbrăcat în lumina harului dumnezeiesc, noi trebuie să facem viu și lucrător acest har prin fapte de credință, de dragoste și de pace...”.[108]

„[...] condiția principală pentru realizarea păcii în lume este dragostea pentru om, pentru viața lui, supremul bun, indiferent de culoarea pielii și ochilor, de concepțiile filozofice, de sistemele politice și sociale”.

Lupta pentru pace. Se cuvine să notăm, de asemenea, activitatea desfășurată pentru apărarea păcii. Nu i-a scăpat nicio împrejurare în care să nu adreseze clerului și credincioșilor din cuprinsul eparhiei îndemnuri stăruitoare pentru acțiuni în slujba păcii, folosind îndeosebi în acest scop întâlnirile cu preoții, pastoralele de Crăciun și de Paști, precum și circularele, cuvântările și predicile. „Preoțimea aceasta modestă și anonimă are convingerea fermă, pe care știe s-o infiltreze și în sufletul credincioșilor, că pacea însemnează rai, iar războiul, iad”, avea să spună cu prilejul Adunării eparhiale din 1956.[109] „Să susținem din toată inima și cu toată convingerea lupta oamenilor muncii pentru înlăturarea cauzelor războaielor și instaurarea păcii trainice pe pământ, osândind oprimările colonialiste, exploatarea și nedreptățile sociale din țările unde se urzesc războaie”, îi îndemna pe toți slujitorii altarelor și pe credincioși prin pastorala pascală din 1963. De asemenea, spunea „[s]ă iubim cu înflăcărare pacea în toată lumea, să prețuim cu scumpătate viața, pe care s-o trăim în virtute și demnitate, pentru că o astfel de viață este temelia progresului, a puterii, a fericirii și a tuturor bucuriilor”.[110]

Înalta sa concepție despre pace avea să o exprime în pastorala de Crăciun din 1971: „Pacea este suspinul de totdeauna al inimii bune! Unde nu e pace, soarele nu e soare, vara nu e vară, floarea nu e floare. Acolo toate sunt fără

107 † Iosif, Episcopul Râmnicului și Argeșului, „Pastorală la Nașterea Domnului – 1983”, în: *MO*, an. XXXV (1983), nr. 11-12, p. 731.

108 † Iosif, Episcopul Râmnicului și Argeșului, „Pastorală de Paști – 1984”, în: *MO*, an. XXXVI (1984), nr. 3-4, pp. 156-157; Sandu Cristescu, D. Sandu, *Funeraliile Episcopului Iosif Gafton...*, p. 419.

109 Cronicar, *Dezbaterile Adunării eparhiale din 30 ianuarie 1956...*, pp. 387-388.

110 Redacția, *Cu harul lui Dumnezeu...*, p. 642-643; *Episcopul Iosif al Râmnicului și Argeșului (1896-1984)...*, p. 8.

„Pacea este suspinul de totdeauna al inimii bune! Unde nu e pace, soarele nu e soare, vara nu e vară, floarea nu e floare.”

gust, ca mâncarea fără sare”.[111] De asemenea, în 1983, în cadrul lucrărilor Adunării eparhiale, spunea: „Biserica noastră, prin însușirea ei de a exista, a fost și este slujitoare a păcii, dar în aceste situații de extremă încordare, se consideră îndatorată să se manifeste, împreună cu tot poporul nostru și cu toți iubitorii de pace din lume, ca nedezmințită apărătoare a păcii și respingătoare a războiului”.[112]

„Un luptător hotărât pentru apărarea păcii și un adevărat părinte duhovnicesc pentru fiii săi” – așa l-a caracterizat patriarhul Justinian într-o cuvântare rostită în Catedrala episcopală în duminica din 18 august 1963.[113] Și, într-adevăr, prin ce a făcut, „s-a dovedit a fi un susținător credincios al marilor idealuri de pace și de dreptate socială din zilele noastre, un mesager în spiritul vieții celei noi și un sprijinitor sincer al înfloririi materiale și spirituale, un cetățean de onoare, pașnic și harnic, cu dragoste de țară și popor”.[114] Pentru el, „condiția principală pentru realizarea păcii în lume este dragostea pentru om, pentru viața lui, supremul bun, indiferent de culoarea pielii și ochilor, de concepțiile filozofice, de sistemele politice și sociale”.[115]

Cunoscut pentru abilitatea sa diplomatică, la 29 august 1955, a primit „cu o ospitalitate generoasă” o delegație culturală din Danemarca, dându-le celor prezenți lămuriri privitoare la comorile de neprețuit ale trecutului nostru istoric.[116] Potrivit altor surse, între 4-18 iunie 1958, a primit o delegație rusă, condusă de episcopul Pavel al Permului și Solicamului, venită în țară la aniversarea a zece ani de la înscăunarea patriarhului Justinian, iar în 1963, a făcut parte din delegația Bisericii noastre, care a participat în zilele de 14-22 iulie la festivitățile prilejuite de împlinirea a 50 de ani de arhierie a patriarhului Alexei al Moscovei și al întregii Rusii. La 2-6 mai 1968, alături de alți membrii ai Bisericii noastre, a vizitat Patriarhia ecumenică, iar în toamna același an, la invitația episcopului de Canterbury, a mers în Anglia, tratând probleme privitoare la situația Bisericii Ortodoxe Române, teme teologice, administrativ-bisericești ș.a. Pe tot parcursul șederii sale în Anglia, reprezentanții Bisericii engleze au adus cuvinte elogioase la adresa Bisericii noastre și a minunatelor realizări ale poporului român din această perioadă.[117]

Tot în 1968, cu prilejul sărbătoririi a 20 de ani de la întronizarea patriarhului Justinian, o delegație a Bisericii Ortodoxe din Ierusalim, în frunte cu patriarhul Benedictos și mitropolitul Heronimos al Eladei, a vizitat Centrul și a slujit în Catedrala eparhială pentru a aduce un omagiu celui sărbătorit chiar în locurile unde s-a format pentru înalta demnitate.[118]

În luna august a anului următor, episcopul Iosif a primit vizita arhiepiscopului Pavali al Karaliei și a toată Finlanda, împreună cu 37 de clerici și mireni, veniți la Centrul eparhial, iar

111 † Iosif, Episcopul Râmnicului și Argeșului, „Pastorală la Nașterea Domnului – anul 1971”, în: *MO*, an. XXIII (1971), nr. 11-12, p. 793.

112 Pr. Sandu Cristescu, „Lucrările pentru pace ale Adunării eparhiale a Sfintei Episcopii a Râmnicului și Argeșului. 27 noiembrie 1983”, în: *MO*, an. XXXV (1983), nr. 11-12, p. 826.

113 Redacția, *Cu harul lui Dumnezeu…*, p. 643; *Episcopul Iosif al Râmnicului și Argeșului (1896-1984)…*, p. 8.

114 Dumitru Sandu, *Chip blândețelor…*, p. 230.

115 † Iosif, Episcopul Râmnicului și Argeșului, Pastorală de Paști - 1984…, p. 158.

116 Pr. Emil Nedelescu, „Vizita delegației Bisericii Luterane din Danemarca la Rm. Vâlcea”, în MO, an. IX (1957), 3-4, p. 200.

117 Alexandru Moraru, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000…*, pp. 15, 49-50, 268-269.

118 Dumitru Sandu, *Eparhia Râmnicului și Argeșului…*, p. 61.

între 21 februarie și 7 martie 1970, la invitația Bisericii Angliei, a participat la hirotonirea întru episcop a canonicului Robert Runcie pentru dioceza Sf. Alban, Londra. În cuvântul său, ierarhul a mulțumit pentru atenția de care s-a bucurat din partea reprezentanților Angliei, arătând că și Biserica Ortodoxă Română prețuiește în mod deosebit Biserica Angliei și eforturile ei pe calea unității creștine.[119]

Mai târziu, în 1972, patriarhul Justinian, însoțit de patriarhul Pimen al Rusiei, a vizitat eparhia olteană, săvârșind Sfânta Liturghie în ziua de 29 octombrie în catedrala din Râmnicu Vâlcea.[120] La sfârșitul slujbei, episcopul Iosif i-a încredințat pe cei doi întâistătători că păstoriții săi sunt „profund atașați de Biserica străbună și păstrează neștirbită credința ortodoxă, ca pe cel mai scump și mai sfânt tezaur, care nu ruginește și nu putrezește niciodată și care s-a transmis și se transmite din generație în generație, prin împărtășire de la suflet la suflet și de la inimă la inimă, în sânul Bisericii Ortodoxe Române, sub îndrumarea și conducerea ierarhiei canonice".[121]

În zilele de 20 și 21 mai 1974, Centrul episcopal a primit vizita unei delegații a Asociației Internaționale a Bisericilor Unitariene, condusă de Dr. John Kielty, președintele Asociației din Anglia, Dr. Heinz Schlotermann, vicepreședintele Asociației din R. F. Germania, și mulți alți reprezentanți ai asociației, cărora le-a arătat catedrala episcopală, bolnița, paraclisul etc., apoi mănăstirile Hurezi și Cozia.[122] La scurt timp, între 9 și 14 iulie, la Râmnicu Vâlcea, a avut loc dialogul dintre Biserica Anglicană și Biserica Ortodoxă, în vederea strângerii relațiilor de apropiere dintre cele două instituții, episcopului Iosif încredințându-i-se sarcina de a asigura condițiile optime de desfășurare a activității subcomisiei teologice.[123]

La 20 aprilie 1979, Eparhia Râmnicului a avut oaspete de onoare pe episcopul Robert Runcie de Sf. Alban din Biserica Angliei, însoțit de profesorul Nicolae Chițescu, fiind primit de episcopul-vicar. Conduși mai întâi la Mănăstirea Dintr-un Lemn, unde au luat parte la slujbele bisericești, au revenit la reședința eparhială, fiind întâmpinați de vlădica Iosif, iar la 27 aprilie au plecat spre București.[124]

119 Alexandru Moraru, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000...*, pp. 95, 270.

120 Dumitru Sandu, *Eparhia Râmnicului și Argeșului...*, p. 61.

121 Diac. P. I. David, „Întâistătătorii Bisericilor Ortodoxe Rusă și Română - oaspeți ai Eparhiei Râmnicului și Argeșului", în: *MO*, an. XXIV (1972), nr. 9-10, p. 813.

122 Pr. Ioan C. Dumitrescu, „O vizită ecumenistă la Centrul episcopal din Rm. Vâlcea", în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 5-6, pp. 631-632.

123 Dumitru Sandu, *Eparhia Râmnicului și Argeșului...*, p. 62.

124 Gherasim Pitești eanul, arhiereu-vicar, „Episcopul Robert Runcie în vizită la Episcopia Râmnicului și Argeșului", în: *MO*, an. XXXI (1979), nr. 7-9, p. 647.

Sărbătoriri. În semn de recunoștință pentru toate aceste realizări, colaboratorii săi de la Centrul eparhial au omagiat după cuviință activitatea sa cu prilejul diferitelor aniversări. De pildă, în 1971, cu prilejul zilei de naștere, preotul Constantin Bălă îi adresa următoarele cuvinte, în numele salariaților de la Centrul eparhial: „Oriunde ați fi, Preasfinția Voastră descrețiți frunțile prin cuvinte sub formă de glume, pline de optimism sănătos, cu sens adânc și serios, strecurând povățuiri morale și prezentând norme sănătoase de înțelegere creștină a vieții. La împlinirea celor 75 de ani de viețuire, Centrul eparhial de la Râmnicu Vâlcea și preoțimea din întreaga eparhie cinstește după cuviință în Preasfinția Voastră o personalitate morală în actualitate unsă cu harul sfințitor al ierarhiei, încununată cu înțelepciunea vârstei și a experienței, albită de ninsoarea anilor...”.[125] Cu aceeași ocazie, în semn de omagiu, preoții din eparhie aveau să spună: „Cu făptura sa aleasă, cu chipul său de neîntrecută prestanță, cu sufletul său clocotitor, cu darul său de a-și înveșmânta gândurile în forme atât de alese, cu excepționalul său talent de a se face înțeles, urmărit și gustat de ascultători, cu comoara sa inepuizabilă de farmec și de cuvinte cu tâlc, cu dogoarea credinței, cu puterea pe care o pune în rugăciune, cu întreaga sa personalitate, orientată spre cele ale duhului, vlădica Iosif este un adevărat chip de ierarh”.[126]

„Oriunde ați fi, Preasfinția Voastră descrețiți frunțile cu cuvinte sub formă de glume, pline de optimism sănătos, cu sens adânc și serios, strecurând povățuiri morale și prezentând norme sănătoase de înțelegere creștină a vieții.”

Cuvinte de aleasă cinstire avea să rostească la 5 decembrie 1973 și patriarhul Teoctist, pe atunci mitropolit al Olteniei, cu prilejul zilei de naștere a ierarhului de la Vâlcea: „Preasfinția Voastră, ați împodobit scaunul arhieresc cu o vastă activitate, care este prețuită de Preafericitul Părinte al nostru Patriarh Justinian, de ierarhi, de slujitorii bisericilor și de fiii duhovnicești, care simt nevoia să vă vadă, ca pe marii ierarhi care au slujit pământul sfânt al Olteniei. Cu acest gând am venit și noi astăzi. Am venit într-un loc unde știm că stă o făclie pururea aprinsă, un altar în care se mistuie pururea pentru Hristos inima unui vlădică iubit și respectat de noi toți”.[127]

Un an mai târziu, elogiindu-i personalitatea, cu prilejul împliniri vârstei de 78 de ani, dintre care 30 de vlădică, preotul consilier Aurel Popescu a spus: „Pentru aleasa și permanenta strădanie depusă, prin arhiereasca slujire a Bisericii și a patriei noastre, i s-au adus elogii din partea înalte-

125 Pr. Cons. N. BĂLĂ, „Omagiu Preasfințitului Episcop Iosif al Râmnicului și Argeșului la împlinirea vârstei de 75 de ani”, în: *MO*, an. XXIII (1971), nr. 11-12, p. 798.

126 Pr. Constantin C. DEJAN, „Omagiul preoților și credincioșilor din eparhie”, în: *MO*, an. XXIII (1971), nr. 11-12, p. 799.

127 Pr. Aurel POPESCU, „Popas aniversar la Râmnicu Vâlcea”, în: *MO*, an. XXV (1973), nr. 11-12, p. 1065.

lor personalități care au cunoscut activitatea Preasfinției Sale la Centrul eparhial, în eparhia Preasfinției Sale, precum și în afara ei, în diferite însărcinări date de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române".[128]

Ca un firesc omagiu, la împlinirea a 30 de ani de rodnică arhipăstorire în aceste ținuturi, arhiepiscopul Gherasim Cristea, episcop-vicar pe atunci, remarca lucrarea sfântă a slujirii sale pe firul religios și cultural al înaintașilor care au păstorit la Râmnic: „Ca membru al Sfântului Sinod și în relațiile ecumenice din țară și de peste hotare, s-a arătat arhipăstor duhovnicesc devotat al Bisericii și al patriei. Ca îndreptător al păstoriților săi, a fost și este luminător și pildă, nu numai din nobilul scop de a înălța și de a înnobila sufletul, ci și de a-l face râvnitor al frumuseților celor de sus și vrednic urmaș al Celui ce a venit nu ca să i se slujească, ci ca El să slujească și să-Și dea viața răscumpărare pentru mulți (Matei XX, 28). De când vlădicește pe aceste pitorești meleaguri, s-a integrat în elanul de viață al acestui pământ de baladă muntean și argeșean, pătrunzând semnificația locurilor și oamenilor care au creat și creează istoria neamului".[129] La rândul său, preotul Dumitru Sandu scria: „Fapta și inima Preasfințitului Iosif! Arc de boltă al popasului de azi. Niciun alt vlădică de la Râmnic n-a atins acești ani plini de atâtea realizări, ca acești 30 de când Preasfinția Sa stă în vatra «Sfântului Calinic», în aură de legendă, ca și înaintașii săi".[130]

Deși au fost multe astfel de festivități, se impune să notăm că, la împlinirea vârstei de 82 de ani, vrednicul ierarh mulțumea cu vădită emoție episcopului său vicar și soborului de slujitori de la Centrul eparhial: „Prezența voastră aici mă face să mă simt mereu în unitate cu fiecare dintre voi. Vă îndemn să păstrați această unitate și în rugăciuni, și în colaborare. Unitatea asigură rodul strădaniilor și progresul. Unitatea a dat poporului nostru tăria, i-a asigurat independența și libertatea. Prin unitate vom fi mereu puternici și stăpâni pe destinele noastre ca popor".[131]

Sfârșitul vieții. Episcopul Iosif Gafton a trecut la cele veșnice în ziua de 9 iunie 1984 în reședința sa de la Râmnicu Vâlcea și a fost înmormântat trei zile mai târziu lângă bolnița din incinta Centrului eparhial. Cu acest prilej, patriarhul Justin Moisescu a ținut un necrolog, în care a subliniat meritele defunctului: „În lunga lui activitate pastorală de preot și episcop, și-a făcut slujba sa deplin. Cei care i-au urmărit viața cunosc activitatea lui la o pa-

128 „Popas sărbătoresc la a 78-a aniversare a P. S. Episcop Iosif", în: *MO*, an. XXVI (1974), nr. 11-12, p. 1064-1065.

129 † Gherasim Pitești eanul, arhiereu-vicar al Eparhiei Râmnicului și Argeșului, „Preasfințitul Episcop Iosif Gafton, de trei decenii succesor al vlădicilor râmniceni", în: *MO*, an. XXXI (1979), nr. 10-12, p. 799-801.

130 Pr. Dumitru Sandu, „Preasfințitului Episcop Iosif al Râmnicului și Argeșului. La 30 de ani de rodnică arhipăstorire", în: *MO*, an. XXXI (1979), nr. 4-6, pp. 232-233.

131 Episcopia Râmnicului și Argeșului, „Preasfințitul Episcop Iosif la 82 de ani", în: *MO*, an. XXX (1978), nr. 10-12, p. 849.

rohie modestă, apoi apariția sa în organizațiile bisericești, care, pe vremuri, ajutau Biserica în lucrarea sa, propovăduirea pe care el a făcut-o și, în general, întreaga sa lucrare bisericească. Glasul lui, ca tunetul uneori, era blând ca al unui miel în alte împrejurări. De multe ori l-am văzut plângând în diferite împrejurări ale vieții noastre bisericești. S-a dovedit în lucrarea Sfântului Sinod ca un om plin de înțelepciune, plin de dragoste, plin de toată râvna față Casa Domnului, de aceea el și-a încheiat viața aceasta pământească liniștit și împăcat în sufletul său. El a putut spune ca odinioară Sfântul Apostol Pavel în pragul încheierii vieții lui: «lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit»; de aici încolo mi s-a gătit cununa dreptății, pe care Domnul îmi va da-o în ziua aceea mie, și nu numai mie, ci și tuturor celor ce au iubit arătarea Lui – a Dreptului Judecător (II Timotei, IV, 7-8)» [...] El a fost un om de excepție și prin vârsta, și prin vigoarea, și prin râvna față de slujirea în favoarea Bisericii și a neamului nostru românesc. S-a luptat încă din vremuri fragede pentru a ridica satele prin care a trecut pe o treaptă nouă de viață. S-a luptat în activitatea sa de arhiereu a-i îndruma pe preoți, ca toți să-și facă slujba lor deplin. S-a luptat pentru apărarea dreptei credințe, pentru propovăduirea cuvântului adevărului, pentru apropierea oamenilor de Dumnezeu...".

S-a luptat încă din vremuri fragede pentru a ridica satele prin care a trecut pe o treaptă nouă de viață. S-a luptat în activitatea sa de arhiereu a-i îndruma pe preoți, ca toți să-și facă slujba lor deplin. S-a luptat pentru apărarea dreptei credințe, pentru propovăduirea cuvântului adevărului, pentru apropierea oamenilor de Dumnezeu.

În continuare a luat cuvântul Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei, care, după ce a schițat portretul moral al „bunului vlădică Iosif", om „cu inima deschisă spre toți", precum și pe acela de propovăduitor al cuvântului lui Dumnezeu și bun gospodar, a subliniat colaborarea cu Centrul mitropolitan de la Craiova: „O viață de om închinată înaltei slujiri arhipastorale, o viață de om închinată slujirii lui Dumnezeu și aproapelui, o viață întreagă închinată slujirii Bisericii și patriei a fost viața Preasfințitului Episcop Iosif. Înălțimea sa fizică de la prima vedere ne arată și înălțimile culmilor spirituale și arhipastorale în care se găseau mereu fruntea, gândul și inima sa. Avea o deschidere apostolică spre ierarhii confrați, către frații preoți, către frații cinului monahal, către bunii enoriași din părțile Vâlcii și Argeșului, către toți concetățenii, pe care-i considera împreună-lucrători în largul domeniu al problemelor obștești din patria noastră socialistă. Slujirea arhierească la Sfântul Altar era mereu înflăcărată și, în același timp, gesturile, cumpănite. Predica de o viață întreagă a Preasfințitului Iosif rămâne pentru totdeauna pilduitoare în Biserica Ortodoxă Română. Verbul său înaripat din Biserică, de la slujbă, de la ședințele Sfântului Sinod și chiar din convorbirile zilnice a rămas și va rămâne adânc roditor

în sufletele acelora care au avut binecuvântata ocazie să-l asculte de-a lungul acestor decenii. Mereu avea în fața ochilor minții desăvârșirea ierarhică, preoțească, creștinească, desăvârșirea umană în general".

Cuvinte de aleasă cinstire despre lucrarea sa de slujire arhierească au mai rostit dl. Ion Popescu, reprezentant al Departamentului Cultelor, și episcopul-vicar Gherasim Cristea, cel mai apropiat colaborator din ultima vreme, care a făcut o succintă prezentare a activității sale până la alegerea ca Episcop al Râmnicului. În Cartea de Aur a Sfintei Episcopii a Râmnicului s-au consemnat: „Momentul de astăzi va rămâne profund încrustat în sufletele tuturor celor care au poposit la Râmnicu Vâlcea pentru a cinsti memoria unui distins ierarh al Bisericii Ortodoxe Române, cel care a fost Preasfințitul Episcop Iosif Gafton al Râmnicului și Argeșului".

În urma decesului, s-au primit la Cancelaria eparhială din Râmnicu Vâlcea numeroase telegrame și scrisori de condoleanțe din partea ierarhilor și a celor care l-au cunoscut, profesori academicieni și simpli credincioși. De pildă, episcopul Eftimie al Romanului și Hușilor scria: „adânc mișcat, am luat cunoștință cu durere de trecerea la cele veșnice a unuia dintre cei mai aleși ierarhi ai Bisericii noastre și membru al Sfântului Sinod, care a fost pildă vie de bunătate și dragoste de oameni. L-am cunoscut bine și tot cu aceleași calități nobile a rămas până la sfârșitul vieții sale. Rugăm pe bunul Dumnezeu să primească sufletul său în ceata aleșilor săi și să-l odihnească în pace".[132] Tot cu acest prilej, din partea Centrului eparhial Iași a fost trimisă următoarea telegramă: „Cu adâncă mâhnire am aflat de trecerea către Domnul a veșnicului întru pomenire, vlădica Iosif Gafton. Ne alăturăm regretului celor ce l-au cunoscut așa cum era, un vrednic ierarh al Bisericii românești și far al dreptei credințe și al vieții obștești a clerului și credincioșilor din acea de Dumnezeu păzită episcopie".[133] La rândul său, preotul profesor Ioan Coman transmitea: „Dumnezeu să așeze cu drepții pe marele și bunul vlădică Iosif, care a slujit cu devotament neclintit Biserica și țara și care, cu binecuvântatul său omofor, a mângâiat și a ajutat pe atâția dintre noi. Domnul să-l odihnească în pace lângă părinții săi".[134] Nu mai puțin importante sunt rândurile lăsate de arhidiaconul Gh. Papuc: „Atât ca preot, cât și ca episcop, P. S. Iosif Gafton și-a «făcut slujba sa deplin», cum a apreciat și P. F. Patriarh Justin cu prilejul funeraliilor. Desigur că, în primul rând, P. S. Episcop Iosif și-a păstorit cu dăruire, înțelepciune și dragoste turma duhovnicească, clerul, credincioșii de pe cursul inferior

132 Sandu Cristescu, D. Sandu, *Funeraliile Episcopului Iosif Gafton...*, pp. 411-421; Gh. Papuc, *† P. S. Episcop Iosif Gafton..., pp. 580-581; † Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului și Argeșului...*, p. 716.

133 V. Nechita, *Episcopul Iosif Gafton...*, p. 350.

134 Sandu Cristescu, D. Sandu, *Funeraliile Episcopului Iosif Gafton...*, pp. 411-421; Gh. Papuc, *† P. S. Episcop Iosif Gafton..., pp. 580-581; † Iosif Gafton, Episcopul Râmnicului și Argeșului...*, p. 716.

al Oltului, iar roadele unei astfel de lucrări, în deplinătatea lor, doar singur Dumnezeu le cunoaște".[135] Vrednică de notat este și poezia închinată regretatului ierarh, la 10 martie 1985, de Alex Moga din Râmnicu Vâlcea, în care acesta își exprima prețuirea față de cel ce odinioară conducea turma lui Hristos din aceste ținuturi: „Trecut de-acum în neființă/pe lungul drum spre zările de-apoi/îți mai aud, Părinte, glasul/cerând iertare pentru noi".[136]

La 30 septembrie 1984, cu ocazia alegerii urmașului său în scaun, Gherasim Cristea, mitropolitul Nestor zicea: „Chipul acestui mare ierarh al Bisericii noastre din a doua jumătate a secolului al XX-lea rămâne mereu luminat și luminător în fața ochilor minții noastre [...] Slujirea sa ierarhică la Sfântul Altar, cuvântul înaripat din fața ușilor împărătești în Biserică, convorbirile cu preoții, cu monahii, cu toți enoriașii eparhiei vor fi mereu roditoare în sufletele, în inimile și în viața acestor fericiți arhipăstoriți, care au avut bucuria de a-l avea în fruntea lor povățuitor, îndrumător și înțelept părinte timp de 40 de ani. Nu vom uita niciodată măreția dialogului și monologului pe care episcopul Iosif al Râmnicului și Argeșului în chip de neimitat arhipastoral îl purta și-l întreținea cu ardoare în slujba Bisericii, în slujba patriei".[137]

Apreciindu-i activitatea, în 2004, vrednicul de pomenire arhiepiscop Gherasim Cristea scria în revista *Renașterea*: „slujitor demn al lui Hristos, ierarh cu har, a cărui viață și activitate o putem înscrie cu cinste în Cartea de aur a Episcopiei Râmnicului și în cea veșnică, a lui Dumnezeu, alături de vrednicii săi înaintași".[138]

Desigur că, peste veacuri, episcopul Iosif va rămâne un nume bun, care merită omagiat și de noi, cei de azi. Pomenindu-l în ctitoria sa din satul Rotari, la împlinirea a 34 de ani de la trecerea la Domnul, preotul paroh Gelu-Gabriel Anghelineș afirma la slujba parastasului: „Iosif Gafton a rămas în amintirea vie a parohiei și a credincioșilor ca un vrednic părinte slujitor, evlavios și jertfelnic pentru credință și neamul românesc. Fotografia familiei sale se zărește lângă sfintele icoane în casele credincioșilor din Rotari. A fost «flacăra și sufletul» acestei comunități în cei 10 ani de slujire rodnică în parohia Rotari, mărturisesc cu lacrimi și bucurie în suflet cei vechi de zile din comunitatea noastră, aducându-și aminte cu drag de cel care le-a fost păstor sufletesc moșilor și strămoșilor acestei parohii. Avea darul oratoriei, al predicii, iar prin cuvântul său semăna sămânța credinței în brazdele sufletești ale oamenilor".[139] În anul următor, al „cinstirii preoților de la sate", Consiliul parohial din Rotari a înălțat în apropierea bisericii în care a slujit ierarhul un bust, ce a fost binecuvântat.[140]

Acestea sunt, în linii mari, înfăptuirile episcopului Iosif Gafton, care s-a dovedit un bun administrator, un vajnic apărător al păcii, un orator elocvent și, mai ales, un părinte duhovnicesc de o mare noblețe, care a rămas în amintirea păstoriților săi până azi. Cu cât vor trece anii, cu atât chipul lui va fi mai luminos în istoria Bisericii vâlcene și a întregii Ortodoxii românești.

135 Gh. Papuc, *† P. S. Episcop Iosif Gafton...*, p. 580.

136 *Episcopul Iosif al Râmnicului și Argeșului (1896-1984)...*, p. 31.

137 Pr. Sandu Cristescu, „Preasfințitul Gherasim Cristea, noul Episcop al Eparhiei Râmnicului și Argeșului", în *MO*, an. XXXVI (1984), nr. 11-12, pp. 807-808.

138 † Gherasim, *Episcopul Râmnicului, Episcopul Iosif Gafton...*, p. 2.

139 „Episcopul Iosif Gafton, pomenit în Parohia Rotari", în: *ZL*, 13 iunie 2018, https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/stiri/episcopul-iosif-gafton-pomenit-in-parohia-rotari-134389.html, accesat la 19 februarie 2022.

140 Gabriel Anghelineș, „Episcopul Iosif Gafton, slujitor al satului românesc", în: *Ziarul Lumina*, 18 octombrie 2019, https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/stiri/episcopul-iosif-gafton-slujitor-al-satului-romanesc-148824.html, accesat azi 19 februarie 2022.